

EVA stratēģija 2009.–2013. gadam Daudzgažu darba programma

Vāka noformējums: EVA
Salikums: EVA

Juridiska piezīme

Šis publikācijas saturs ne vienmēr atspoguļo Eiropas Komisijas un citu Eiropas Kopienu iestāžu oficiālo viedokli. Ne Eiropas Vides aģentūra, ne arī citas personas vai iestādes, kas darbojas aģentūras vārdā, nav atbildīgas par šajā ziņojumā iekļautās informācijas izmantošanu.

Paziņojums par autortiesībām

© EEA, Copenhagen, 2009

Pārpublicējot atsauce uz informācijas avotu ir obligāta, ja vien nav norādīts citādi.

Informācija par Eiropas Savienību ir pieejama internetā. To var iegūt no *Europa* servera (www.europa.eu).

Luksemburga, Eiropas Kopienu Oficiālo publikāciju birojs, 2009

ISBN 978-92-9213-016-9

DOI 10.2800/15335

Videi nekaitīga ražošana

Šī publikācija ir iespiesta, ievērojot stingrus vides aizsardzības standartus.

Iespiedējs: Schultz Grafisk

— Vides apsaimniekošanas sertifikāts: ISO 14001

— IQNet — Starptautiskais sertifikācijas tīkls DS/EN ISO 14001:2004

— Kvalitātes sertifikāts: ISO 9001: 2000

— EMAS reģistrācija. Licence Nr. DK — 000235

— *Nordic Swan* vides marķējums, licence Nr. 541 176

Papīrs

RePrint — 90 g/m²

CyclusOffset — 250 g/m².

Abi papīra veidi ir otrreizējās pārstrādes papīrs, un tie ir ieguvuši *Nordic Swan* vides marķējumu.

Iespiests Dānijā

European Environment Agency
Kongens Nytorv 6
1050 Copenhagen K
Denmark
Tel.: +45 33 36 71 00
Fakss: +45 33 36 71 99
Timeklis: eea.europa.eu
Uzziņas: eea.europa.eu/enquiries

EVA stratēģija 2009.–2013. gadam Daudz gadu darba programma

Īsumā par EVA

Eiropas Vides aģentūra (EVA) ir Eiropas sabiedriska organizācija, kuras mērķis ir sniegt objektīvu, ticamu un salīdzināmu vides informāciju. EVA mērķis ir nodrošināt politisko lēmumu pieņēmēju un visas sabiedrības informētību par vides stāvokli un perspektīvām. EVA nodrošina arī nepieciešamo neatkarīgo zinātnisko pieredzi un tehnisko atbalstu, kas ļauj Kopienai un dalībvalstīm veikt atbilstīgus pasākumus, lai aizsargātu un uzlabotu vidi, kā noteikts Līgumā un turpmākajās Kopienas rīcības programmās attiecībā uz vidi un ilgtspējīgu attīstību. EVA sadarbojas ar valstu iestādēm un aģentūrām, starptautiskām konvencijām un ANO struktūrām, zinātnisko sabiedrību, privāto sektoru un pilsonisko sabiedrību.

EVA veic visaptverošus, integrētus vides un tematiskos novērtējumus. Tie ietver reizi piecos gados izdotu ziņojumu par vides stāvokli un perspektīvām, tematiskos un nozaru novērtējumus, politisku pasākumu efektivitātes analīzes, nākotnē vērstus pētījumus un pētījumus par globalizācijas ietekmi uz Eiropas vidi un resursiem. EVA ir svarīgs

ar vidi saistītu datu un rādītāju avots un glabātājs, kā arī viens no svarīgākajiem vides zināšanu un informācijas pakalpojumu sniedzējiem.

Eiropas Vides aģentūra (EVA) un Eiropas Vides informācijas un novērojumu tīkls (*Eionet*) tika nodibināti 1990. gada 7. maijā ar EEK Regulu 1210/90 (kurā grozījumi izdarīti ar 1999. gada 29. aprīļa Regulu (EK) 933/1999 un Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 22. jūlija Regulu (EK) 1641/2003). Lēmums par aģentūras atrašanos Kopenhāgenā tika pieņemts 1993. gadā; EVA darbojas kopš 1994. gada. Dibināšanas regulā ir noteikta virkne EVA uzdevumu (2. pants) un prioritāro jomu (3. pants); šie jautājumi tiek risināti ar EVA daudzgadu un ikgadējo darba programmu palīdzību.

EVA stratēģija 2009.–2013. gadam ir ceturrtā Aģentūras daudzgadu darba programma; to rakstveida procedūras ceļā 2008. gada 26. novembrī pēc savas 52. sanāksmes pieņēma EVA valde.

Mūsu nākotnes plāns

Kļūt par atzītu vadošo pasaules organizāciju savlaicīgu, būtisku un pieejamu Eiropas vides datu, informācijas, zināšanu un novērtējumu sniegšanā.

EVA valdes priekšsēdētājs

Dr Karsten Sach

Valdes vārdā es gribētu pateikties aizejošajam priekšsēdētājam *Lars-Erik Liljelund* par mērķtiecīgu un efektīvu valdes darba vadību. Pēdējos gados vides politikas jautājumi ir atkal kļuvuši aktuāli politiskajās programmās, un tas apliecina EVA darbības nepieciešamību un norāda, ka tās ieguldījums tagad ir svarīgāks nekā jebkad.

EVA ir labas izejas pozīcijas, lai turpinātu pilnveidot savu neatkarīgas un drošas vides informācijas sniedzēja lomu. Turklāt, un raugoties uz nākamajiem pieciem gadiem, es vēlētos uzsvērt dažus no EVA stratēģiskajiem jautājumiem.

Šī jaunā stratēģija turpinās atbalstīt ES vides rīcības programmu mērķus. Tāpēc klimata pārmaiņas, daba un bioloģiskā daudzveidība, vide un veselība, kā arī dabas resursi un atkritumi joprojām atradīsies EVA uzmanības centrā. Šī jaunā stratēģija veicinās arī Kopīgo vides informācijas sistēmu (*SEIS*).

Integrētie vides novērtējumi un paredzamā jaunā domāšana, jo īpaši par ekosistēmu pakalpojumiem,

ekoloģisko efektivitāti un jaunajām tehnoloģijām un jauninājumiem, ieņems vadošu lomu Eiropas vides politikas veidošanā. Labi izstrādāta vides politika ir nepieciešama un labvēlīgi ietekmēs mūsu sabiedrību un ekonomiku.

EVA turpinās cieši sadarboties ar kaimiņvalstīm, jo īpaši Rietumbalkānu reģionā. Svarīgi ir tas, ka mūsu ilgstošā un ciešā sadarbība ne tikai uzlabo vides informācijas kvalitāti un segumu, bet arī palīdz stabilizēt vidi šajās valstīs.

Runājot par plašākiem pasaules mērogiem — EVA ziņojums „*Eiropas vide – ceturtais novērtējums*”, kurš tika publicēts 2007. gadā un ir pazīstams kā Belgradas ziņojums, kopīgi ar 56 valstīm veikta darba rezultātā sniedza stratēģijai atbilstīgu, aktuālu un ticamu informāciju par mijiedarbību starp vidi un sabiedrību visas Eiropas mērogā. Tas arī apliecināja, ka vides politikas sekmīgai īstenošanai ir nepieciešama visu ieinteresēto personu iesaistīšanās gan globālā, gan reģionālā līmenī.

Gan sabiedrība un politikas veidotāji, gan arī zinātniskās aprindas un politiķi sniedz pozitīvu atbalstu Aģentūras darbībai, un paredzams, ka šī tendence pieaugs: klimata pārmaiņas, bioloģiskās daudzveidības samazināšanās, ūdens un gaisa kvalitāte – tie visi ir jautājumi, kas izraisa karstas debates.

Manā vērtējumā šis process turpināsies tikai tad, ja tā pamatu veidos tālredzīga EVA, kura turpmāko 5 gadu laikā sniegs novatorisku informāciju, kas būs savlaicīga, būtiska un droša.

EVA Zinātniskās komitejas priekšsēdētājs

Prof. László Somlyódy

Eiropas Vides aģentūras darbu jau kopš tās dibināšanas brīža atbalsta neatkarīga Zinātniskā komiteja, kuras sastāvā ir izcili vides zinātnieki, kas kopumā aptver plašu vides jautājumu spektru un nodrošina zinātnisku pamatojumu Aģentūras produktiem. Aģentūras darbība aptver plašu vides jautājumu loku, un Aģentūra uzmanīgi seko jaunām tendencēm. Tai ir arī vadoša loma, nodrošinot atbilstīgu saikni starp zinātniskajā un politiskajā arēnā notiekošajām diskusijām.

Zinātniskā komiteja atzinīgi vērtē jauno EVA daudzgadu darba programmu laika posmam no 2009. līdz 2013. gadam un uzskatā to par visaptverošu un līdzsvarotu dokumentu. Šī programma aptver ne tikai ekoloģiskos, teritoriālos, bioloģiskos, ķīmiskos un mehāniskos aspektus, bet arī ņem vērā politiskās ietekmes, ekonomisko faktoru un socioloģisko ierobežojumu svarīgo nozīmi. Šādai starpdisciplinārajai pieejai programmā ir atvēlēta centrālā vieta - to apliecina virkne vairāknazaru tēmu un integrētie vides novērtējumi, kurus veiks Aģentūra.

Aģentūras sagatavotie 5 gadu posmu aptverošie ziņojumi par vides stāvokli, kā arī visas Eiropas mēroga novērtējumi ir palīdzējuši noskaidrot pētījumu pamatprogrammu prioritātes. Šajā sakarā, pēc maniem ieskatiem, Zinātniskajai komitejai vajadzētu aktīvāk palīdzēt veidot pētījumu programmas tās interešu lokā ietilpstošajās jomās, kā arī pētījumu programmas saistībā ar jauniem tehnoloģiskajiem aspektiem, tādiem kā bio- un nanotehnoloģija.

Izstrādājot holistiskāku pieeju vides, ekonomiskajiem, sociālajiem un tehnoloģijas jautājumiem, Zinātniskā komiteja palīdzēs veidot saiknes un uzturēt ciešāku dialogu ne tikai ar akadēmiskajām aprindām un pētniecības partneriem, bet arī ar nevalstiskajām organizācijām, rūpniecību un iedzīvotājiem.

Konteksts, kurā darbojas EVA, strauji attīstās. Tāpēc ir svarīgi izmantot jauno apstākļu, piemēram, *GMES* un citu liela mēroga novērošanas iniciatīvu radītās iespējas. Tās, iespējams, būtiski izmainīs datu, informācijas un rādītāju sniegšanas metodes.

Laika periodā no 2009. līdz 2013. gadam ir īpaši svarīgi, lai Aģentūra ar tās Zinātniskās komitejas locekļu palīdzību zinātniskās izpētes plānošanas nolūkos turpinātu pētīt jaunās aktuālās tēmas un identificētu gan Eiropas, gan arī valstu līmenī tās zinātniskās nepilnības un prognozes vides izpētes jautājumos, kas varētu nākotnē ietekmēt daudzveidīgās vides problēmas, ar kurām Eiropai nākas saskarties jau šodien.

EVA Zinātniskās komitejas jaunievēlētais priekšsēdētājs ir Dr Detlef Sprinz.

EVA izpilddirektore

Prof. Jacqueline McGlade

Šī EVA stratēģija iezīmē mūsu plānus nākamajiem pieciem gadiem. Tā ir veidota atbilstīgi šodienas un rītdienas informācijas vajadzībām, ar vispārējo uzsvāru uz daudz plašāku apkopotās vides informācijas izmantošanu. Mēs racionalizējam mūsu darbību, radot jaunus darba paņēmienus, kā arī izstrādājot jaunas metodes, lai veicinātu videi labvēlīgu domāšanu vispārējās ekonomiskās un sociālās politikas veidošanā.

Jauni vides informācijas interpretācijas veidi

Liela dabas daļa ir sabiedriska labums, kas pieder visiem, taču ne visi par to rūpējas. Lai labāk varētu novērtēt dabas dotos labumus, mums ir jāatrod veids, kā samaksāt vislabāko cenu par tās aizsardzību un saglabāšanu. Eiropas Vides aģentūrā mēs veidosim oficiālās statistikas ekvivalentu attiecībā uz ekoloģiskajiem pakalpojumiem un vides aktīviem, lai nostatītu to līdzās mūsu tradicionālajiem ekonomikas aktīviem. Šī darba gaitā mēs apstiprināsim metodoloģisko pamatu starptautiskam nolīgumam par vides pārskatiem un sagatavosim vērtējumu par Eiropas ekosistēmu un pakalpojumiem - *Eureca* 2012. gads. Nākotnē mums būs iespēja pierādīt, kā uzņēmumi un valdības var izmantot ekosistēmu pakalpojumus pasaules ekonomikas pārstrukturēšanai.

Jauni vides informācijas izmantošanas veidi

Cilvēkiem ir vajadzīga jaunākā informācija par vidi, kas tiem ir visapkārt. Piemēram, to cilvēku skaits, kuri ir pakļauti augsta ozona līmeņa un cieta daļiņu ietekmei, pieaug, jo pilsētu teritorijas aizvien

paplašinās. Piekļuve gandrīz vai reāllaika ozona līmeņa datiem tagad ir iespējama, izmantojot EVA Ozona tīmekli, un ar to tiek iepazīstināti ārsti un slimnīcas, lai varētu nodrošināt brīdinājuma sistēmu pret ozona līmeni jutīgiem cilvēkiem. EVA nodrošinās gaisa kvalitātes datu sniegšanu tiešsaistes režīmā, izmantojot virszemes monitoringa stacijas un Zemes novērojumus *GMES* programmas ietvaros, lai partneri veselības aizsardzības sektorā varētu gūt labāku izpratni par izplatītajām elpceļu slimībām, kas saistītas ar vidi.

Jauni aktuālo vides problēmu identifikācijas veidi

Ir ārkārtīgi svarīgi paredzēt tos informācijas veidus, kas nākotnē būs nepieciešami politikas veidotājiem, rūpniecībai un iedzīvotājiem, lai varētu pieņemt lēmumus. Izmantojot mūsu atjaunoto izdevumu „Signāli”, mēs lasītāju uzmanību pievērsīsim tiem jautājumiem, kuri, pēc mūsu domām, varētu kļūt ļoti aktuāli nākamā gada laikā. Tipiski piemēri gadījumiem, kad EVA darbība ir apsteigusi sabiedrības pieprasījumu, ir biodegviela, enerģijas subsīdijas, ekosistēmas pakalpojumu vērtēšana un elektromagnētiskais starojums. Mūsu darbs ir balstīts uz piesardzības principu, pierādījumu izvērtēšanu, lēmumu pieņemšanu dažādas pakāpes nenoteiktības apstākļos un lēmumus pamatojošu modeļu un scenāriju izmantošanu. Nākamo piecu gadu laikā mēs izstrādāsim vienkāršu aprēķina metodi, kas ļaus mums prognozēt iespējamo ietekmi uz vidi, ko rada šodienas un rītdienas sociālie un ekonomiskie faktori.

Jaunas darba metodes

Tā kā aizvien vairāk cilvēku pārliecinās par to, cik svarīga nozīme viņu dzīvē ir apkārtējai videi, pieprasījums pēc drošas vietējās informācijas ievērojami pieaudzis. Informācijas sniegšana caur EVA tīkliem ir unikāla un pozitīva pieredze. Izmantojot modernu tehnoloģiju un programmatūru, mēs esam spējuši izmantot zinātnes sasniegumus uzraudzībai un novērošanai. Mūsdienās ir kļuvis skaidrs, ka vienkāršiem iedzīvotājiem- novērotājiem, jo īpaši tiem, kas dzīvo attālos reģionos un ikdienā saskaras ar vidi savas dzīves vai profesijas dēļ, ir daudz ko pastāstīt. Strādājot reģionos, piemēram, Arktikā, bieži vien var konstatēt, ka vietējie iedzīvotāji spēj atklāt izmaiņas daudz ātrāk nekā jebkura ļoti izstrādāta paraugu ņemšanas programma. Šo pierādījumu avotu sniegto datu apvienošanai ar oficiālo novērtējumu un analīzes pasauli būs ļoti svarīga nozīme. EVA paplašina un veido savus novērošanas un zināšanu apkopošanas tīklus un avotus, izmantojot savu globālo iedzīvotāju

---

---

vides observatoriju. Nākamo piecu gadu laikā mēs palielināsim lietojumprogrammu skaitu caur Kopējo vides informācijas sistēmu, lai nodrošinātu plašu – gan globāla, gan arī vietēja rakstura – vides monitoringa pakalpojumu klāstu.

Mūsu uzdevums

Šodien vairums eiropiešu piekrist, ka videi ir nozīmīga ietekme uz viņu dzīves kvalitāti un ka globālajām tendencēm šajā sakarā ir būtiska nozīme. Viņi vēlas, lai, pieņemot lēmumus transporta, enerģētikas, mājokļu, lauksaimniecības, zivsaimniecības, pārtikas un veselības aizsardzības jomās, tiktu ņemti vērā vides aspekti, kā arī ekonomiskās un sociālās vajadzības. Uzņēmumi arī cenšas plašāk ieviest inovācijas un nodrošināt augstāku ekoloģisko efektivitāti, lai izpildītu augstākus vides standartus un saglabātu savu konkurētspēju ekonomikā.

Pēdējo 30 gadu laikā eiropieši ir pieredzējuši gaisa piesārņotāju emisiju ievērojamu samazinājumu, ozona slāni noārdošu ķīmisko vielu ražošanas samazinājumu par 95%, nolīguma par siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumu izstrādāšanu, inovatīvu sistēmu oglekļa tirdzniecības un kompensāciju tirgiem, dzīvnieku un augu aizsardzību, saldūdens un piekrastes jūras ūdens kvalitātes uzlabojumus un vispārēju piekļu drošam dzeramajam ūdenim. Daudzi no šiem uzlabojumiem ir ieviesti, īstenojot vides aizsardzības *acquis communautaire*.

Tajā pašā laikā iedzīvotāji joprojām ir norūpējušies par klimata pārmaiņām, ikdienā elpojamā gaisa kvalitāti, atkritumu apsaimniekošanu un ķīmikāliju ietekmi. Viņiem ir daudz jautājumu par to, kas notiek ar vidi un kā tas ietekmēs gan šo, gan arī nākamās paaudzes.

Mūsu – EVA – mērķis ir dot Eiropas likumdevējiem un pilsoņiem piekļuvi savlaicīgai un būtiskai informācijai un zināšanām, lai nodrošinātu labu vides politikas pamatu, lai palīdzētu atbildēt uz cilvēku jautājumiem par vidi saistībā ar viņu ikdienas dzīvi un lai nodrošinātu vides domāšanas un izglītības iesaistišanu lēmumu pieņemšanas procesā.

Mēs centīsimies sasniegt šo mērķi turpmāko piecu gadu laikā:

- turpinot atbalstīt Eiropas vides tiesību aktu īstenošanu, izmantojot Eiropas vides analīzes un novērtējumus;
- nodrošinot nepārtrauktu piekļuvi augstas kvalitātes vides datiem, informācijai un pakalpojumiem;
- arvien vairāk gatavojot Eiropas vides integrētus novērtējumus un nākotnes pētījumus globālā kontekstā;
- risinot kritiskas vides prioritātes tūlīt pēc to parādīšanās politikas darba kārtībā;
- uzlabojot saziņu ar lēmumu pieņēmējiem un pilsoņiem un izplatot tiem vides materiālus, izmantojot multividi un lietotājam draudzīgu, daudzvalodu informāciju.

Mūsu stratēģija 2009.–2013. gadam

Pēdējo gadu laikā ir bijusi vērojama pieaugoša informētība par vides izmaiņām un vajadzība pēc steidzamiem politiskiem pasākumiem. Tas savukārt ir radījis ievērojamu vides iniciatīvu un iestāžu skaita pieaugumu. Mūsu stratēģijas mērķis ir reaģēt uz šīm pārmaiņām, pievēršot galveno vērību vides datu plūsmu secības, telpiskā risinājuma un kvalitātes konsolidācijai un uzlabošanai, izveidojot jaunus datu avotus, ja nepieciešams, un veicinot saiknes starp ekosistēmām un galvenajām sociālekonomiskajām arēnām apzināšanu, kā arī uzlabojot Eiropas vides izglītības kvalitāti un efektivitāti.

EVA Stratēģija 2009.–2013. gadam ir ceturrtā daudzgadu darba programma. Tā pamatojas uz mūsu veiksmīgi īstenoto iepriekšējo stratēģiju 2004.–2008. gadam, kas bija balstīta uz 6. vides rīcības programmas galvenajām prioritātēm un kurā bija noteikts, ka Aģentūra ir viens no vadošajiem vides datu, informācijas un zināšanu nodrošinātājiem Eiropā.

EVA 2008. gada efektivitātes novērtējumā bija norādīts: „Aģentūra ir ... visefektīvākais ieinteresētajām personām nepieciešamo produktu un pakalpojumu sniegšanas veids. ... Ir grūti saskatīt ... kādā veidā objektīvas un drošas informācijas sniegšanu varētu nodrošināt, izmantojot jebkuru citu Eiropas organizācijām pieejamu mehānismu”.

2008. gada vērtējumā ir sniegti arī vairāki ieteikumi par prioritāšu noteikšanu un izplatīšanu. Tie ir ņemti vērā, definējot Aģentūras resursu nākotnes prioritātes un formu.

Mūsu jaunā stratēģija pamatojas uz trim galvenajiem pasākumiem:

- turpināt atbalstīt informācijas vajadzības, noteiktas ES un starptautiskajos vides tiesību aktos, un jo īpaši tās 6. vides rīcības programmā;
- savlaicīgāk nodrošināt novērtējumus par to, kā un kāpēc vide mainās, un to, vai vides politika, tostarp 6. vides rīcības programma, ES ilgtspējīgas attīstības stratēģija un ar tām saistītajās jomās īstenotā politika, ir bijusi efektīva;
- uzlabot vides datu un zināšanu koordināciju un izplatīšanu Eiropā.

Šis stratēģijas dokuments izklāsta EVA pasākumus četrās jomās:

- vides tematika;
- vairāku nozaru tēmas;
- integrēts vides novērtējums;
- informācijas pakalpojumi un komunikācijas.

Vēl divas stratēģijas jomas attiecas uz EVA darbību, administrāciju un vadību.

Mērķi

Mūsu galvenais mērķis 2009.–2013. gadam

Galvenais EVA mērķis būs gatavot Eiropas, viseiropas un reģionālus vides integrētu datu un rādītāju apkopojumus, novērtējumus un tematiskās analīzes, lai nodrošinātu pareizu lēmumu pamatojumu vides politikas noteikšanai ES un dalībvalstīs, kā arī sadarbībai ar kandidātvalstīm, potenciālajām kandidātvalstīm un tām valstīm, uz ko attiecas Eiropas Kaimiņattiecību politika.

Mēs turpināsim intensīvi strādāt ar *Eionet*, sadarbības valstīm un visdažādākajām sadarbības iestādēm, tostarp Eiropas Komisiju, valdības iestādēm un aģentūrām, starptautiskām konvencijām un ANO struktūrām, zinātnisko, tehnisko un pētniecības kopienu, privāto sektoru un pilsonisko sabiedrību, lai nodrošinātu mūsu piegādājamo datu, analīžu un informācijas atbilstību un kvalitāti.

Mūsu stratēģiskie mērķi ir:

- spēlēt vadošu lomu Eiropas vides politikas un ar to saistītu tēmu - jo īpaši Eiropas Komisijas vides rīcības programmas - izstrādāšanā un īstenošanā;
- uzraudzīt ES un EVA dalībvalstu, kā arī kandidātvalstu un potenciālo kandidātvalstu vides politikas efektivitāti;
- atbalstīt ES Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas uzraudzību (izmantojot ilgtspējīgas attīstības rādītājus), vēršot uzmanību uz galvenajiem ar vidi saistītajiem jautājumiem;
- gatavot integrētus vides novērtējumus un veikt analīzes par 6. vides rīcības programmu un ES Ilgtspējīgās attīstības stratēģiju, vides tēmām, nākotnes studijām un sniegt iepriekšējus brīdinājumus par vides izmaiņām, saistītām ar izmaiņām sabiedrības un ekonomiskajās struktūrās;
- nodrošināt piekļuvi regulāri atjauninātai informācijai un, ja iespējams, tuvu reāllaika datiem, lai uzlabotu caur Kopējās vides informācijas sistēmu un Vides datu centriem sniegtās vides informācijas savlaicīgumu;
- paredzēt jaunas idejas un domāšanu, jo īpaši attiecībā uz ekosistēmu pakalpojumiem, resursu izmantošanu, jaunām tehnoloģijām un inovācijām, un uzvedības izmaiņām;
- izstrādāt jaunus tīmekļa bāzes pakalpojumus vides izglītības vajadzībām;
- palīdzēt nodrošināt, izmantojot efektīvus sakarus un informācijas pakalpojumus, lai vides domāšana tiktu ieviesta lēmumu pieņemšanas procesā, kā arī Eiropas pilsoņu ikdienas dzīvē.

Galvenie pasākumi

Mūsu galvenie pasākumi 2009.–2013. gadā

2009. gadā mēs ...

- sāksim sniegt informācijas pakalpojumus piecu Vides datu centru jomās - gaisa kvalitāte, klimata pārmaiņas, bioloģiskā daudzveidība, saldūdens, (tostarp rādītājus par ūdens bilanci, izmantojot *WISE* un KPC informāciju par plūdu un sausuma risku), jūras un zemes izmantošana - un noteiksim neaizsargātības un pielāgošanās, katastrofu novēršanas un pārvaldības datu vajadzības;
- izveidosim EVA atbalsta infrastruktūru Eiropas Kopējai vides informācijas sistēmai (*SEIS*) un *Inspire*, uzlabojot tiešsaistes datu pieejamību un interneta pakalpojumus;
- koordinēsim *in-situ* datu nodrošināšanu *GMES* pakalpojumiem un piesaistīsim tos Zemes novērošanas sistēmu globālajam tīklam;
- sniegsim atbalstu Baltijas makroreģiona vides novērtējumam Zviedrijas prezidentūras laikā;
- nodrošināsim galveno analītisko ieguldījumu globālās Jaunās zaļās vienošanās (*Green New Deal*) un zema oglekļa satura ekonomikas plānošanā Eiropā;
- sagatavosim divas svarīgas EVA agrīnās brīdināšanas publikācijas;
- sniegsim atbalstu klimata pārmaiņu pārrunām, kas ievadīs *UNFCCC COP15*. sanākumi Kopenhāgenā;
- ziņosim par progresu bioloģiskās daudzveidības samazināšanās apturēšanā, izmantojot Eiropas bioloģiskās daudzveidības saskaņošanas indikatorus 2010. gadam.

2010. gadā mēs ...

- sagatavosim EVA kārtējo integrēto vides novērtējumu par Eiropas vides stāvokli un perspektīvām (*SOER*), pievērsoties operatīvās un stratēģiskās politikas prioritātēm, tostarp kandidātvalstīs un potenciālajās kandidātvalstīs (6. vides rīcības programma un ES Ilgtspējīgas attīstības stratēģija), un rezultātu tablo par veikumu vides jomā;
- sagatavosim analīzi, kā izstrādāt ES nolīgumus par zema oglekļa satura un zaļas ekonomikas sasniegšanu līdz 2050. gadam;
- kopā ar KPC sniegsim pastāvīgas globālo vides līdzsvara apdraudējumu analīzes;
- izveidosim neaizsargātības un pielāgošanās kartēšanas pakalpojumu un informāciju katastrofu pārvarēšanas un novēršanas nolūkiem Eiropā;
- sniegsim atbalstu Vidusjūras novērtējumiem un citiem attiecīgiem pasākumiem Spānijas un Beļģijas prezidentūras laikā.

2011. gadā mēs ...

- sniegsim atbalstu vides ziņojumiem Eiropas Kaimiņattiecību politikas ietvaros;
- veiksīm novērtējumu par darbības trūkuma izraisītiem zaudējumiem ekosistēmu pakalpojumiem un cilvēku labklājībai.

2012. gadā mēs...

- sagatavosim Eiropas ekosistēmu pakalpojumu novērtējumu — *Eureca 2012*;
- sniegsim atbalstu ES mēroga pārskatam par stāvokli ūdens un gruntsūdens vidēs, izmantojot *WISE*.

2013. gadā mēs ...

- sniegsim atbalstu 6. vides rīcības programmas un ES Ilgtspējīgās attīstības stratēģijas vides rezultātu pārskatam.

Visu šo piecu gadu laikā mēs ...

- uzturēsim un paplašināsim EVA vides datu plūsmas un informācijas pakalpojumus, izmantojot *ReportNet* un piecus EVA Vides datu centrus;
- sadarbosimies ar *Eurostat*, KPC un Vides ĢD, koncentrējoties uz rādītājiem, datu racionalizāciju un savlaicīgumu „Četru grupas” nolīguma ietvaros;
- strādāsim ar Izpētes ģenerāldirektorāta un ES finansētiem pētniecības projektiem, lai nodrošinātu iznākumu un rezultātu labāku izmantošanu;
- veiksīm tematiskos novērtējumus, agrīnās brīdināšanas pētījumus, stratēģiskās nākotnes analīzes un informācijas novērtējumus, kas nepieciešami politikas izstrādāšanai saistībā ar vairākām sarežģītām un nopietnām vides problēmām, kas atrodas attīstības stadijā;
- sniegsim atbalstu *Eurostat* darbā pie ilgtspējīgas attīstības indikatoriem;
- pārraudzīsim panākumus politikas mērķu īstenošanā, vides un saistītās politikas efektivitāti un politikas risinājumu rādītājus;
- veiksīm regulārus EVA efektivitātes novērtējumus;
- paplašināsim EVA saziņu ar sabiedrību, politikas veidotājiem un ekspertiem, izmantojot multividi, lietotājam draudzīgu, daudzvalodu informāciju, jo īpaši tādās jomās kā klimata pārmaiņas, bioloģiskā daudzveidība, ekosistēmas un zaļāka ekonomika.

Mūsu tīkli un vadība

EVA vada tās valde, kurā ir tās dalībvalstis un Eiropas Parlamenta un Eiropas Komisijas pārstāvji. Birojā ir valdes priekšsēdētājs un tā vietnieki. Valdē ir pa vienam pārstāvim no katras dalībvalsts, kuram atbalstu sniedz attiecīgās valsts koordinators un virkne valsts references centru un galveno kontaktpunktu.

Eiropas Vides aģentūrā ir Zinātniskā komiteja, kuras sastāvā ir neatkarīgi vides aizsardzības eksperti, tostarp sociālo zinātņu un nozaru speciālisti. Komiteja sniedz padomus EVA darbiniekiem un sniedz atzinumus par dažādiem jautājumiem.

Eionet - Eiropas vides informācijas un novērošanas tīkls, kas aptver 39 dalībvalstis un sadarbības valstis - ir unikāla partnerības struktūra starp EVA un tās dalībvalstīm, un tas ieņem galveno vietu EVA tīklu darbībā. Pavisam *Eionet* ir nodarbināti gandrīz 400 cilvēki.

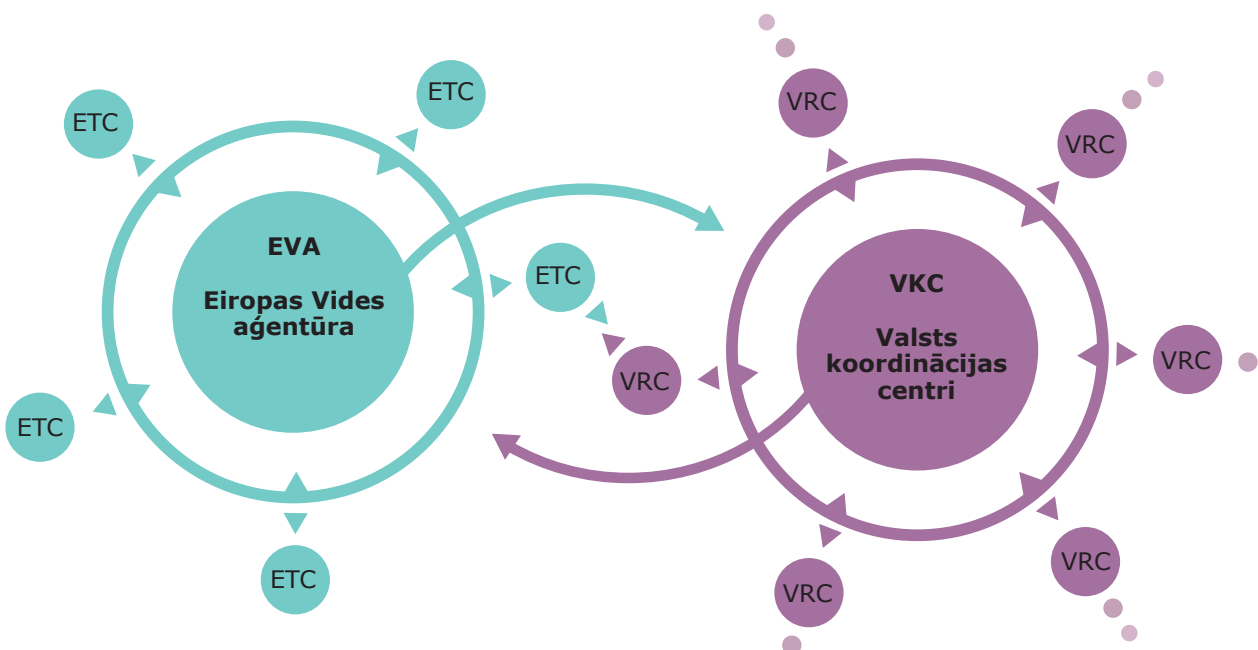
Aģentūras 2008. gada efektivitātes novērtējumā tika apstiprināts, ka „Šī tīkla sistēmas izveide .. tiek uzskatīta par vienu no EVA lielākajiem sasniegumiem un būtisku faktoru, kas ļauj EVA sasniegt tās nospraustos mērķus.”

Eionet ir plaši atzīts, jo tas atbalsta vairākas sadarbības formas un kalpo kā pozitīvs institucionālo un tehnisko partnerattiecību piemērs. *Eionet* īpaši efektīvi veicina Eiropas un starptautiskās vides uzraudzības un ziņošanas darbību, piemēram, Zemes novērošanas sistēmu globālā tīkla un ANO Vides novērošanas, labu pārvaldību.

Citi tīkli, ar kuriem sadarbojas EVA, ir Eiropas aģentūru vadītāji, Vides aizsardzības aģentūras un Vides saglabāšanas aģentūras vadītāji, ES aģentūru un Kopienas struktūru Zinātnisko komiteju priekšsēdētāju tīkli, tīkli, kas izveidoti saskaņā ar ES Kaimiņattiecību programmu, ES Vidusjūras rīcības plāns, un Ziemeļvalstu un Arktikas padomes tīkli, starptautiskie tīkli, tostarp tādi, kas izveidoti saskaņā ar ANO un daudzpusējām vides konvencijām, un dažādi starptautiski un Eiropas pētniecības tīkli.

Mēs veiksīm šo darba daļu šādas stratēģiskās jomas ietvaros:

- EVA vadība un partnerattiecības.

Īstenošana

EVA darbinieki nāk no 32 dalībvalstīm. Tās rīcībā ir arī virkne dalībvalstu ekspertu.

EVA darba spējas pastiprina tās pieci Eiropas Tematiskie centri: Gaisa un klimata pārmaiņas, Bioloģiskā daudzveidība, Zemes izmantošana un telpiskā informācija, Ūdens un Ilgtspējīgs patēriņš un ražošana. Tematiskie centri ir sadalīti pa EVA dalībvalstīm.

Aģentūras ikdienas darbs galvenokārt tiek veikts tā saucamās Četru grupas ietvaros, kurā ir EVA, Vides ģenerāldirektorāts, Kopējais pētniecības centrs un *Eurostat*. Šīs grupas mērķis ir maksimāli izmantot resursus, pilnveidojot vides informācijas izplatīšanu un nodrošinot kopēju tīmekļa lapu izvietojumu desmit tematiskās jomās. Vides datu centri aptver klimata pārmaiņas, ūdeni, gaisu, bioloģisko daudzveidību un zemes izmantošanu (pārvalda EVA), mežu un augsnes (pārvalda KPC), kā arī atkritumus, dabas resursus un produktus (pārvalda *Eurostat*).

Nākamo piecu gadu laikā mēs turpināsim ieviest jaunu kvalitātes vadības sistēmu un uzņēmējdarbības nepārtrauktības plānošanu, turpināsim pieņemt visus atlikušos noteikumus saskaņā ar Civildienesta noteikumiem un veikt labojumus mūsu esošajā rādītāju vadības sistēmā, datu ziņošanas, iekšējās pārvaldes sistēmā un līdzsvarotajos rādītājos, lai precizētu saikni starp paveikto darbu, izmantotajiem resursiem un sasniegto rezultātu.

Aģentūras 2008. gada efektivitātes novērtējumā tika norādīts, ka „Aģentūra ir arī spējusi izpildīt pieaugošās prasības attiecībā uz informāciju, iztiekot bez atbilstīga mēroga resursu palielināšanas, kas arī norāda uz organizācijas efektivitātes pieaugumu”. Mēs, Aģentūras darbinieki, cenšamies racionāli izmantot resursus, veicot darbus visas milzīgās vides programmas ietvaros. Tas ir ļoti svarīgi mūsdienu apstākļos, ko raksturo paaugstināts finansiālais spiediens un pieaugošais ar vides jautājumiem strādājošo organizāciju skaits.

Mēs cenšamies maksimāli palielināt aģentūras resursus mūsu veiktajam vides aizsardzības darbam:

- sasniedzot mūsu *EMAS* mērķus vides jomā katru gadu;
- veicot reorganizāciju, lai padarītu Aģentūru elastīgāku un spējīgāku ātrāk reaģēt;
- novēršot pārklāšanos ar citām ES iestādēm;
- sastrādājoties ar darbiniekiem visā Eiropas Komisijā mūsu tematiskā darba jautājumos un lai nodrošinātu administratīvu konsekvenci;
- pēc iespējas labāk izmantojot visus Eiropas finansētos vides pasākumus;
- turpinot uzlabot mūsu komunikācijas un informācijas sniegšanas metodes galvenajiem interesentiem un pilsoņiem;
- turpinot uzlabot darbinieku pieejamību un efektivitāti, koncentrējoties uz veselību un labklājību.

Mūsu īstenošanas pasākumi tiks veikti šādas stratēģiskās jomas ietvaros:

- EVA iekšējā pārvalde un administrācija.

Stratēģijas jomas

---

1 Vides tēmas

- 1.1 Gaisa kvalitāte
- 1.2 Gaisa piesārņotāju emisijas
- 1.3 Bioloģiskā daudzveidība
- 1.4 Siltumnīcefekta gāzu emisijas
- 1.5 Saldūdens
- 1.6 Jūras vide

2 Pārnozaru tēmas

- 2.1 Klimata pārmaiņu ietekme
- 2.2 Neaizsargātība un pielāgošanās
- 2.3 Ekosistēmas
- 2.4 Vide un veselība
- 2.5 Jūrniecība
- 2.6 Ilgtspējīgs patēriņš, ražošana un atkritumi
- 2.7 Zemes izmantošana
- 2.8 Lauksaimniecība un mežsaimniecība
- 2.9 Enerģētika
- 2.10 Transports

3 Integrētais vides novērtējums

- 3.1 Integrētais vides novērtējums
- 3.2 Reģionālie un globālie novērtējumi
- 3.3 Lēmumu pieņemšanas atbalsts
- 3.4 Ekonomika
- 3.5 Stratēģija nākotnei

4 Informācijas pakalpojumi un komunikācija

- 4.1 Kopīgā vides informācijas sistēma
- 4.2 Komunikācija

1. stratēģijas joma. Vides tēmas

Viens no galvenajiem EVA uzdevumiem ir atbalstīt ES vides politiku, sekojot un ziņojot par ES vides tiesību aktu īstenošanas rezultātiem visās EVA dalībvalstīs. Tas ietver pārskatu sniegšanas mehānismu izveidi un uzturēšanu, attīstot Kopīgo vides informācijas sistēmu (*SEIS*), ieviešot *Inspire*, kvalitātes nodrošināšanas procedūras, analīzes sistēmas un standartizētu pieeju attiecībā uz datu kopām, indikatoriem un tematiskajiem integrētajiem novērtējumiem tādām vides tēmām kā gaisa kvalitāte un piesārņotāju emisijas, siltumnīcefekta gāzu emisijas, saldūdens un jūras vides. Šis darbs ietver cita starpā darbības/bezdarbības izmaksu analīzes, efektivitātes novērtējumus, attāluma līdz mērķim novērtējumus saistībā ar pieņemtajiem politikas mērķiem un ilgtermiņa atsauces vērtībām, kā arī nākotnes perspektīvu prognozes 2020.–2030. gadam.

Tiek prognozēts, ka pieprasījums pēc šāda veida darba turpināsies un attīstīsies nākamo piecu gadu laikā, jo arī ES vides politika un tiesību akti turpinās attīstīties. Svarīgākie jautājumi šajā periodā būs šādi: globāla vienošanās Kopenhāgenā 2009. gada rudenī par siltumnīcefekta gāzu emisiju (*SEG*) samazinājumu pēc 2012. gada; pārskatītās ES emisiju tirdzniecības sistēmas 2008.–2012. gadam īstenošana; valstu mērķu ES siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas jomā saskaņošana līdz 2020. gadam; direktīvas par valstīm noteikto maksimāli pieļaujamo emisiju un integrētā piesārņojuma novēršanas un kontroles direktīvas pārskatīšana 2009. gadā, jaunās „Tīrs gaiss Eiropai” (*CAFE*) direktīvas īstenošana, progress sasniedzot mērķi, kā apturēt bioloģiskās daudzveidības samazināšanos līdz 2010. gadam; Upju baseinu apsaimniekošanas plānu pirmā kārtā un ar to saistītās pasākumu programmas saskaņā ar Ūdens pamatdirektīvu 2009. gadā; un nesen pieņemtās Jūras vides stratēģijas direktīvas īstenošana. EVA balstīsies uz savām esošajām datu plūsmām, indikatoriem un novērtējumiem un pielāgos tos tādā veidā, lai apmierinātu šīs mainīgās vajadzības.

Vispārējie mērķi 2009.–2013. gadam

Atbalstīt politikas attīstību un novērtēšanu to vides tēmu ietvaros, uz kurām attiecas *acquis communautaire* un ar to saistītās jomās:

- nodrošinot pilnīgu piekļuvi, izmantojot *SEIS* un EVA vides datu centrus, kvalitatīviem datiem, kas vajadzīgi, lai atbalstītu Eiropas mēroga darbību indikatoru un integrētu novērtējumu jomā;
- uzturot un izstrādājot atbilstīgus EVA indikatoru Indikatoru pārvaldības sistēmas ietvaros;
- gatavojot tematiskas analīzes, novērtējumus un metodiku, lai atbalstītu dažādas tematiskās politikas programmas, kā arī
- gatavojot pašreizējās politikas efektivitātes novērtējumus un nākotnes perspektīvu prognozes 2020.–2030. gadam.

Šis darbs ir sadalīts galvenajās vides tēmās, kuras atbilst Eiropas Komisijas 6. vides rīcības programmā noteiktajām:

- **Gaisa kvalitāte**
- **Gaisa piesārņotāju emisijas**
- **Bioloģiskā daudzveidība**
- **Siltumnīcefekta gāzu emisijas**
- **Saldūdens**
- **Jūras vide**

1.1. Gaisa kvalitāte

Mūsu galvenais mērķis

Novērtēt gaisa kvalitāti un gaisa piesārņojumu visā Eiropā, jo īpaši pilsētu un lauku teritorijās, pamatojoties uz nodrošinātas kvalitātes, aktuāliem un iespēju robežās gandrīz reālā laika datiem un indikatoriem, jo īpaši koncentrējoties uz daļiņām, ozonu, toksiskiem un citiem bīstamiem piesārņotājiem, nozaru emisijām, progresu virzībā uz īstermiņa un ilgtermiņa gaisa kvalitātes politikas mērķiem un to sasniegšanas iespējām, kā arī ieguldījumu novērtējumos par gaisa kvalitātes ietekmi uz cilvēku veselību un ekosistēmām.

Analīze

Lai gan apkārtējā ⁽¹⁾ gaisa kvalitāte Eiropā pastāvīgi uzlabojas, vēl ir tāls ceļš ejams, pirms tiks sasniegti ilgtermiņa mērķi cilvēku veselības un vides aizsardzības jomā. Būtisku ietekmi uz cilvēku veselību, ekosistēmām, augu kultūrām un mežiem vēl joprojām izraisa tādu daļiņu kā PM₁₀ un PM_{2.5}, ozona, toksisku un citu bīstamu piesārņojošu vielu koncentrācija apkārtējā gaisā un dažādu vielu uzkrāšanās. Galvenie vides politikas notikumi šīs jaunās stratēģijas laikā būs jaunās „Tīrs gais Eiropai” direktīvas īstenošana un tās pārskats (2013. g.), gaisa tematiskās stratēģijas pārskats (2010. g.) un valstīm noteikto maksimāli pieļaujamo emisiju direktīvas kārtējā pārskatīšana.

Rīcība

Mēs sasniegsim savu mērķi:

- sniedzot aktuālu un iespēju robežās gandrīz reālā laika nodrošinātas kvalitātes datus, kartes, indikatorus un pilnveidotu piekļuvi attiecīgajām apkārtējā gaisa kvalitātes tīmekļa vietnēm, izmantojot *SEIS* un EVA gaisa datu centru;
- gatavojot integrētus un mērķtiecīgus novērtējumus par gaisa piesārņojumu un troksni, to ietekmi uz cilvēku veselību un vidi, par atbilstošas - un pasākumu efektivitāti un to nodrošinātajiem papildu ieguvumiem;
- sniedzot ikgadējus novērtējumus par vasaras ozona līmeni (saskaņā ar direktīvu par ozona līmeni apkārtējā gaisā) un gaisa kvalitāti zonās un aglomerācijās (saskaņā ar Apkārtējā gaisa kvalitātes direktīvu);
- gatavojot EVA integrēto vides novērtējumu un vides un veselības analīzes, plašāk šim nolūkam izmantojot modelēšanas paņēmienus un modernas telpiskās kartēšanas metodes un *Inspire*;
- cieši sadarbojoties ar *Eionet*, Eiropas Tematisko centru „Gaisa un klimata pārmaiņas”, *GMES* atmosfēras pakalpojumiem, *Eurostat*, KPC un citiem EK dienestiem, PVO, *UNECE* (attiecīgajām programmām, centriem un darba grupām šīs konvencijas ietvaros), gaisa kvalitātes uzraudzības kvalitātes kontroles/ kvalitātes nodrošināšanas valstu references laboratoriju tīklu, citiem datu sniedzējiem, piemēram, reģionālajām iestādēm, pilsētām, rūpniecības un zinātnes, pētniecības un sociālajiem institūtiem; un
- ar multivides, lietotājam draudzīgu, interaktīvu pakalpojumu palīdzību uzlabojot gaisa kvalitātes informācijas izmantošanu.

⁽¹⁾ Jautājums par iekštelu piesārņojumu ir ietverts pārnozaru tēmā „Vide un veselība”.

1.2. Gaisa piesārņotāju emisijas

Mūsu galvenais mērķis

Sniegt novērtējumus saistībā ar piesārņojošu vielu, tostarp toksisku un bīstamu piesārņojošu vielu emisijām gaisā, un, ja tas ir aktuāli, arī cita veida vidē, tostarp sekot progresam virzībā uz noteiktajiem mērķiem, ieskaitot mērķus, kas noteikti atbilstīgajos ES un starptautiskajos tiesību aktos, gatavot darba perspektīvas par šo mērķu sasniegšanu, kā arī novērtēt Eiropas emisiju samazināšanas politikas un pasākumu efektivitāti.

Analīze

Lai arī galveno gaisa piesārņotāju emisijas pēdējo gadu laikā ir samazinājušās, gaisa piesārņojums joprojām rada būtisku negatīvu ietekmi uz cilvēku veselību, ekosistēmām un graudaugiem. Piesārņojošas emisijas, kuras kopumā rodas no lielām un mazām iekārtām un dažādiem avotiem, piemēram, transporta, lauksaimniecības, mājsaimniecībām, turpina radīt bažas.

2009. gadā *UNECE LRTAP* Gēteborgas protokols par vides paskābināšanas, eitrofikācijas un piezemes ozona veidošanās samazināšanu, kā arī valstīm noteikto maksimāli pieļaujamo emisiju (*NEC*) un integrēto piesārņojumu novēršanas un kontroles direktīvas (*IPPC*) vēl joprojām atradīsies pārskatīšanas stadijā. Turklāt 2009. gada beigās tiks ieviests Eiropas Piesārņojošo vielu un izmešu pārnese reģistrs (*E-PRTR*), aizstājot pašreizējo Eiropas piesārņojošu vielu emisiju reģistru (*EPER*).

Rīcība

Mēs sasniegsim savu mērķi:

- sniedzot aktuālu iespēju robežās gandrīz reālā laika nodrošinātas kvalitātes datus, indikatorus un pilnveidotu piekļuvi attiecīgajām gaisa piesārņotāju emisiju tīmekļa vietnēm, izmantojot *SEIS*, *Inspire* un EVA gaisa datu centru;
- sniedzot atbalstu Eiropas Komisijai gaisa piesārņotāju emisiju un siltumnīcefekta gāzu datu vākšanas un ziņošanas pilnveidošanā saskaņā ar dažādiem spēkā esošajiem tiesību aktiem, tostarp *NEC* direktīvu un siltumnīcefekta gāzu monitoringa mehānismu;
- gatavojot ES gada emisiju ziņojumus *UNECE* tālejošu pārrobežu gaisa piesārņojumu konvencijas un valstīm noteikto maksimāli pieļaujamo emisiju direktīvas ietvaros, un kopīgi ar *EMEP* gatavojot pārskatus par valstu gaisa emisiju datiem;
- sniedzot novērtējumus par sinerģiju un kompromisiem starp gaisu piesārņojošo vielu emisiju un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas politiku un par izvēlētas politikas efektivitāti galveno gaisa piesārņotāju emisiju un to turpmākās ietekmes uz gaisa kvalitāti samazināšanā;
- cieši sadarbojoties ar *Eionet* un citiem datu sniedzējiem, EVA Eiropas tematisko centru „Gaisa un klimata pārmaiņas”, *UNECE* tālejošu pārrobežu gaisa piesārņojumu konvenciju (it īpaši *EMEP* programmu, tās emisiju pārskatu un prognožu centru un tās darba grupu emisiju pārskatu un prognožu jautājumos) un ar Eiropas Komisijas dienestiem (tostarp *Eurostat* un *KPC*);
- publicējot EVA tīmekļa vietnē *EMEP/EVA* gaisa piesārņotāju emisiju pārskatu rokasgrāmatu, kuru regulāri atjaunos *UNECE EMEP* darba grupa emisiju pārskatu un prognožu jautājumos, kā arī
- uzturot Eiropas Komisijas *E-PRTR* tīmekļa vietni un *IRIS* datubāzi un sekmējot ar tām saistītās ziņošanas darbības.

1.3. Bioloģiskā daudzveidība

Mūsu galvenais mērķis

Sniegt informāciju, datus un analīzes par bioloģisko daudzveidību ūdenī, zemes sistēmās, augsnē un gaisā, izmantojot integrēto analītisko sistēmu, kas sniegs atbalstu visām prioritārajām jomām un apsvērumiem, kas šķērso vienas jomas robežas, tostarp sekos progresam virzībā uz nospraustajiem mērķiem, ieskaitot mērķus, kas noteikti atbilstīgajos ES un starptautiskajos tiesību aktos, gatavot darba perspektīvas attiecībā par šo mērķu sasniegšanu, kā arī novērtēt Eiropas politikas un pasākumu efektivitāti.

Analīze

Nākamo piecu gadu laikā sakarā ar izpratnes uzlabošanu par bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu nozīmīgumu cilvēku labklājībai paplašināsies ES bioloģiskās daudzveidības politikas joma. Uzmanības lokā būs trīs politikas prioritātes 2009.–2013. gadam: galveno sugu un biotopu aizsardzība saskaņā ar Putnu un Dzīvotņu direktīvām; apņemšanās apturēt bioloģiskās daudzveidības samazināšanos Eiropas Savienībā līdz 2010. gadam un ziņojums par progresu, izmantojot indikatorus (*SEBI2010*), un ilgtermiņa redzējums par ekosistēmu pakalpojumu veselību un izturību (skatīt 2.3. iedaļu).

Šo prioritāšu apvienošana ir svarīga divu iemeslu dēļ: pirmkārt, tāpēc, ka bioloģiskās daudzveidības samazināšanās, jo īpaši attiecībā uz sugām un biotopiem, noved pie dabas sistēmu sniegto „ekosistēmu pakalpojumu” samazināšanās; un, otrkārt, tāpēc, ka šīm un daudzām citām saiknēm starp šīm trim prioritātēm ir nepieciešama saskaņota pieeja datiem un analīzēm, lai izvairītos no nevajadzīgas paralēlas datu vākšanas plūsmas.

Rīcība

Mēs sasniegsim savu mērķi:

- ar *SEIS*, *Inspire* un *EVA* bioloģiskās daudzveidības, ekosistēmu un zemes izmantošanas vides datu centru palīdzību sniedzot nodrošinātas kvalitātes datus Eiropas ziņošanas iniciatīvu, jo īpaši dabas direktīvu atbalstam;
- gatavojot analīzi par atsevišķu sugu un biotopu stāvokli un tendencēm, kā tas tiek prasīts spēkā esošo Kopienas tiesību aktu attiecīgajos pantos;
- ziņojot par virzību uz ES un globālo mērķu sasniegšanu bioloģiskās daudzveidības zuduma apturēšanas/samazināšanas jomā, izmantojot procesu „Eiropas bioloģiskās daudzveidības indikatoru saskaņošanas līdz 2010. gadam”;
- nodrošinot konfliktu un iespējamo kompromisu, kas pastāv starp bioloģisko daudzveidību, ekonomisko attīstību un sociālajiem mērķiem, telpisko analīzi, īpašu uzmanību pievēršot klimata pārmaiņu un dabas aizsardzības mērķiem;
- izmantojot šādus analītiskus sniegtus un rezultātus no ES finansētiem pētniecības projektiem par bioloģisko daudzveidību *EVA* kārtējiem vides stāvokļa un perspektīvu ziņojumiem un Eiropas ekosistēmu novērtējumam (*Eureca 2012*), un
- ar multivides kanālu, tostarp EK Bioloģiskās daudzveidības informācijas tīkla palīdzību uzlabojot *EVA* izplatīto informāciju par sugām, biotopiem un to pārvēršanu indikatoros, kurus var izmantot politikas veidotāji, iedzīvotāji un plašsaziņas līdzekļi.

1.4. Siltumnīcefekta gāzu emisijas

Mūsu galvenais mērķis

Uzraudzīt un novērtēt progresu ES siltumnīcefekta gāzu emisiju politikas mērķu (Kioto un 2020. g.) sasniegšanā, novērtēt ES klimata pārmaiņu ietekmes mazināšanas politikas un pasākumu efektivitāti un sniegt atbalstu klimata pārmaiņu ietekmes mazināšanas ilgtermiņa stratēģiju izstrādei.

Analīze

Globālajai sasilšanai būs tālejošas sekas. Rīcība, lai cīnītos ar globālajām klimata pārmaiņām, ir gan tehniski iespējama, gan arī pieejama, salīdzinot ar nemazinātu klimata pārmaiņu radītajām augstajām izmaksām. Pirmais solis ir Kioto protokola mērķi, kas jāsasniedz līdz 2012. gadam. Galvenie spēkā esošie atbilstīgie tiesību akti ir emisiju intensitātes sadale starp dalībvalstīm Kioto mērķa sasniegšanas nolūkos, ES emisiju tirdzniecības shēma (ETS), kura ir mērķorientēta uz elektroenerģijas ražošanu un energoietilpīgu rūpniecību, un ES SEG monitoringa mehānisms. Būtiska turpmāka siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana ir nepieciešama visā pasaulē, lai sasniegtu ES ierosināto mērķi - ierobežot temperatūras paaugstināšanos, lai tā nepārsniegtu + 2 °C salīdzinājumā ar pirmsrūpniecības līmeni. *UNFCCC* ietvaros tiek izstrādāti turpmākie pasākumi pēc Kioto protokola darbības beigām kopā ar nolīgumu, kuru paredzēts noslēgt līdz 2009. gada beigām Kopenhāgenā.

Rīcība

Mēs sasniegsim savu mērķi:

- ar *SEIS* un EVA Klimata pārmaiņu datu centra palīdzību nodrošinot datus, informāciju un indikatorus, kas saskaņā ar attiecīgajiem ES tiesību aktiem savākti no valstīm par klimata pārmaiņu ietekmes mazināšanu, lai sniegtu atbalstu Eiropas ziņošanas iniciatīvām, piemēram, ikgadējām ES siltumnīcefekta gāzu inventarizācijām un lielākā mērā aktualizētām aplēsēm, pilnai emisiju kredītu uzskaiti saskaņā ar Kioto un ES tiesību aktiem, SEG emisiju indikatoru regulārai atjaunināšanai un prognožu, politikas un pasākumu efektivitātes ikgadējām analīzēm, ar nolūku sasniegt Kioto 2008.–2012. gada un jebkurus citus jaunus mērķus;
- sniedzot gada pārskatus par dalībvalstu pieredzi saistībā ar ES ETS un paplašinot tos ar ETS, Kioto mehānismu projektu un, iespējams, arī citu oglekļa kompensācijas tirgu un projektu efektivitātes novērtējumiem;
- sagatavojot zema oglekļa satura un „zaļākas” ekonomikas sasniegšanas metožu analīzes un novērtējumus. Tās ietver integrētas ietekmes mazināšanas un pielāgošanās perspektīvas un alternatīvus nākotnes scenārijus, saistot kopā sociāli ekonomisko attīstību, emisiju, oglekļa uzskaites sistēmas un ietekmi uz ūdens kvalitāti, ūdens daudzumu, bioloģisko daudzveidību, augsnes, mežu un okeānu kā piesaisti vai avotus, un nodrošina papildu ieguvumus gaisa kvalitātes un sabiedrības veselības jomā;
- atbalstot Eiropas Komisijas projektu par gaisa emisiju un siltumnīcefekta gāzu emisiju datu vākšanas un ziņošanas optimizāciju dažādu spēkā esošo tiesību aktu, tostarp *NEC* direktīvas un SEG uzraudzības mehānisma ietvaros;
- atbalstot *UNFCCC* pārskatu un jebkurus tehniskus jautājumus, kas izriet no *UNFCCC* sarunu procesa, kā arī
- nodrošinot lietotājam draudzīgu piekļuvi ziņojumiem, datiem, indikatoriem un citai informācijai ar EVA klimata pārmaiņu datu centra starpniecību un izmantojot attiecīgus analītiskos un lēmumu atbalsta instrumentus.

1.5. Saldūdens

Mūsu galvenais mērķis

Atbalstīt Eiropas politiku attiecībā uz ūdens kvalitāti un daudzumu, sniedzot integrētus novērtējumus par ūdens kvalitāti, daudzumu, un izmantošanu, lai sekotu progresam un gatavotu darba perspektīvas par politikas mērķu sasniegšanu un kvalitātes nodrošināšanas sistēmām, kam atbalstu nodrošinātu atjaunināti un iespēju robežās gandrīz reālā laika dati, indikatori, modeļi un analīzes.

Analīze

Neskatoties uz pēdējos gados novērojamo uzlabojumu, daudzas saldūdens ekosistēmas Eiropā joprojām ir pakļautas riskam, ko izraisa emisiju turpināšanās ūdenī, jo īpaši no lauksaimniecības, ūdenstilpņu fiziskās pārveides, piemēram, kuģošanas un hidroenerģijas ieguves vajadzībām, un ārkārtēju notikumu un sliktas resursu apsaimniekošanas ietekmes, kas izraisa plūdus un sausumu.

Eiropas Savienībā Ūdens pamatdirektīva (ŪPD) un ar to saistītās ūdens direktīvas nodrošina integrētu sistēmu, ar kuras palīdzību var risināt šos daudzus un dažādos ūdenssaimniecības uzdevumus. Upju baseinu apsaimniekošanas plānu pirmā kārtā un ar to saistīto pasākumu programmas 2009. gadā apliecina to, ka ir pārkāpts svarīgs sliekšnis ceļā no sagatavošanās Ūdens pamatdirektīvas īstenošanai uz konkrētu darbību. Pienācīgai īstenošanai ir nepieciešama tālāka starpnozaru darbības (lauksaimniecība, lauku attīstība, ekonomika, enerģētika, transports, ūdens infrastruktūra) integrācija, un to ir jāatbalsta ar intensīvu informācijas apmaiņu starp attiecīgajiem dalībniekiem labas prakses un attiecīgu, efektīvu pasākumu jautājumos.

Rīcība

Mēs sasniegsim savu mērķi:

- ar *SEIS*, *EVA* ūdens datu centra un Ūdens informācijas sistēmas Eiropai (*WISE*) palīdzību nodrošinot datus, informāciju un indikatorus, kas saskaņā ar attiecīgajiem ES tiesību aktiem savākti no valstīm par ūdens emisijām, kvalitāti un kvantitāti, lai sniegtu atbalstu Eiropas ziņošanas iniciatīvām, tostarp 2012. gada pārskatam par virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu stāvokli Kopienā atbilstoši ŪPD 18. pantam;
- sniedzot integrētus novērtējumus par ūdens piesārņojumu, ūdens daudzumu un politikas efektivitāti, izmantojot cēloņu, faktoru, stāvokļa, ietekmes un reakcijas pamatnostādnes, integrētas ūdens resursu apsaimniekošanas koncepcijas, ekosistēmu pakalpojumus, resursu uzskaiti, izturību un telpisko kartēšanu;
- nodrošinot informāciju un analīzi ūdens bilances un pielāgošanās klimata pārmaiņām jautājumos, un šim nolūkam sadarbībā ar KPC izmantojot sausuma un ūdens trūkuma informācijas sistēmu;
- sniedzot novērtējumus par ūdens precēm un pakalpojumiem, akcentējot ekosistēmu, bioloģiskās daudzveidības un invazīvu svešu sugu ietekmes, sālsūdens ielaušanās, plūdu un temperatūras maiņas plašāku kontekstu;
- nodrošinot lietotājam draudzīgu piekļuvi ziņojumiem, datiem, tostarp gandrīz reālā laika datiem, indikatoriem, informācijai, kā arī attiecīgiem analītiskajiem instrumentiem, un
- uzlabojot sabiedrības izpratni par jautājumiem, kas skar ūdens kvalitāti un daudzumu, kā arī klimata pārmaiņas, izmantojot multivides lietotājdraudzīgus interaktīvos pakalpojumus.

1.6. Jūras vide

Mūsu galvenais mērķis

Sniegt atbalstu Eiropas un starptautiskajai jūras vides politikai un tās īstenošanai, nodrošinot integrētus EVA jūras vides novērtējumus, kas cita starpā attiecas uz saikni starp jūras ekosistēmu veselību un cilvēku labklājību, un kurus atbalsta atjaunināti dati, indikatori, modeļi un analīzes.

Analīze

Cilvēka radītā ietekme uz jūras vidi, ko izraisa zveja, enerģijas un resursu izpēte un izmantošana, tūrisms, kuģošana un piesārņojums, pieaug, un jūras ekosistēmu vispārējais stāvoklis visā Eiropā ir sliktāks. Klimata pārmaiņas vēl vairāk pastiprina šo spiedienu, kā rezultātā tiek izraisītas augstākas temperatūras un okeānu paskābināšanās, kas mazina jūru un okeānu spēju absorbēt siltumnīcefekta gāzes no atmosfēras un dažu jūras biotu spēju funkcionēt. ES politikā ar tās stratēģiju un direktīvu palīdzību pašlaik ir pieņemta „ekosistēmu pieeja” jūras vides pārvaldībai saistībā ar cilvēku darbībām.

Sekmīgai īstenošanai visas Eiropas mērogā būs vajadzīgs daudz labāks pašreizējās situācijas, pagātnes tendenču un nākotnes perspektīvu raksturojums, izmantojot salīdzināmus datus un informāciju, tostarp par sociālekonomiskajiem faktoriem un cēloņiem, kā arī skaidrāks skatījums uz iespējamām pašreizējām un turpmākām jūras vides un reģionālo jūru izmantošanas sekām vides jomā.

Rīcība

Mēs sasniegsim savu mērķi:

- ar *SEIS*, EVA ūdens datu centra un Ūdens informācijas sistēmas Eiropai (*WISE*) palīdzību atbalstot to vajadzību noskaidrošanu, kas nepieciešamas jaunu jūras vides datu plūsmu uzraudzībai un novērtēšanai, noteikšanai, optimizācijai un uzlabotai piekļuvei šādiem datiem, saskaņā ar atbilstīgajiem ES tiesību aktiem, it īpaši attiecībā uz ES jūras vides stratēģijas pamatdirektīvu un Ūdens pamatdirektīvu (attiecībā uz piekrastes ūdeņiem);

- stiprinot EVA integrēto jūras vides novērtējumu pamatojumu, un šim nolūkam plašāk ietverot *DPSIR* komponentus, izmantojot uzlabotus indikatorus, kā arī integrējot ekosistēmu pakalpojumu pieejas aspektus (piemēram, ekonomiskos vērtējumus), jūrniecības politikas iniciatīvu par Eiropas jūras novērojumu un datu tīklu (*EMODNET*), *Inspire*, perspektīvas un scenārijus;
- palīdzot izveidot *GMES* jūras galvenos pakalpojumus;
- uzlabojot savu sinerģiju ar ANO un reģionālajām jūras konvencijām, zinātnieku aprindām un organizēto pilsonisko sabiedrību EVA integrēto jūras vides novērtējumu attīstībā, lai nodrošinātu tajos visu Eiropas reģionālo jūru apstākļu labāku atspoguļojumu;
- gatavojot integrētus novērtējumus par jūras vidi un ES politikas efektivitāti, tostarp par bioloģisko daudzveidību, ūdens kvalitāti, zivsaimniecības un jūras vides jautājumiem, un jūras ekosistēmu preču un pakalpojumu statusu un vērtību dažādos ar politiku saistītos scenārijos, un sniedzot ieguldījumu Baltijas jūras vides novērtējumam Zviedrijas prezidentūras laikā 2009. gadā, Spānijas prezidentūras laikā 2010. gadā, *Horizon 2020* Vidusjūras reģionam, Arktikas novērtējumam EK un Arktikas un Ziemeļvalstu padomēm un *Eureca 2012*.

2. stratēģijas joma. Pārnozaru tēmas

Apzinoties strauji mainīgo realitāti, pieaug pieprasījums pēc integrētām pārnozaru analizēm. Uzmanība nepārprotami ir pievērsta Eiropas patēriņa un ražošanas modeļiem, to ietekmei uz klimata pārmaiņām un bioloģisko daudzveidību, kā arī tam, kā šos modeļus ietekmē visas pasaules ekosistēmas un kā šos modeļus varētu pielāgot, ņemot vērā pārmaiņas. Tā rezultātā pieaug prasības pēc atbilstīgas informācijas par visiem šiem procesiem. Globalizētā ekonomikā, kur cilvēkiem, uzņēmumiem un valdībām ir nodrošināta piekļuve visas pasaules mērogā, daudzi un dažādi politikas veidi var ietekmēt dabiskās vides elastīgumu un tās nodrošinātos resursus gan sauszemē, gan jūrā.

Visi cilvēka darbības veidi – no transporta līdz enerģētikai, no lauksaimniecības līdz tirdzniecībai, no tūrisma līdz cilvēku labklājībai – var izpausties, veidojot kaskādes veida neplānotas sekas, kuras potenciāli var radīt straujas nelineāras izmaiņas un lūzuma momentus dabiskajā vidē. Šīs realitātes pamatā ir daudzi neskaidri faktori, kā arī šo faktoru iespējamie izpausmes veidi. Taču ir skaidrs, ka vide un ekonomika šajā sakarā nav bijuši līdzvērtīgi partneri.

Galvenais mērķis 2009.–2013. gadam

Sniegt atbalstu politikas attīstībai un novērtēšanai pārnozaru tēmu ietvaros:

- balstoties uz 2004.–2008. gada stratēģijas sasniegumiem attiecībā uz metodēm un analizēm, kas nepieciešamas tādu pārnozaru novērtējumu kā telpiskā analīze, ietekmes indikatori, perspektīvas un scenāriji, politikas efektivitātes novērtējumi, ekonomika izstrādāšanai;

- noteiktāku īstenojot šīs metodes virknē pārnozaru tēmu stratēģiskās jomas ietvaros – tādās kā nozaru integrācija, klimata pārmaiņas, ilgtspējīgs patēriņš un ražošana un jūrniecības, teritoriālā un kohēzijas politika;
- veltot īpašu uzmanību jautājumiem, kuri ir prioritāri *SOER 2010*, *Eureca 2012* un *IPCC 2013* ietvaros, un
- veidojot apvienības un iespējas mūsu tīklos, lai veiktu šādas pārnozaru analīzes un novērtējumus *SEIS* kontekstā.

Darbs ir iedalīts desmit galvenajās pārnozaru tēmās, kuras ir raksturīgas visai Eiropas Savienības politiskajai un vides ainavai:

- **Klimata pārmaiņu ietekme**
- **Neaizsargātība un pielāgošanās**
- **Ekosistēmas**
- **Vide un veselība**
- **Jūrniecība**
- **Ilgspējīgs patēriņš, ražošana un atkritumi**
- **Zemes izmantošana**
- **Lauksaimniecība un mežsaimniecība**
- **Enerģētika**
- **Transports**

2.1. Klimata pārmaiņu ietekme

Mūsu galvenais mērķis

Sniegt tiešu ieguldījumu ES politikas attīstībā klimata pārmaiņu ietekmes jomā, padarot precīzākus attiecīgos indikatorus, gatavojot novērtējumus, kuros ņemti vērā sociāli ekonomiskie faktori Eiropā un iepriekšējās tendences, tuvākās nākotnes prognozes, telpiskās analīzes, perspektīvu novērtējumus un politikas efektivitātes analīzes, kurās iekļauti arī ekonomiskie aspekti.

Analīze

Tiek prognozēts, ka klimata pārmaiņu ietekme uz dabas resursiem un cilvēku darbību turpināsies, neraugoties uz enerģiskajiem pasākumiem, kas vērsti uz siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanu. Pat gadījumā, ja tiks sasniegts ES mērķis ierobežot temperatūras paaugstināšanos tā, lai tā nepārsniegtu + 2 °C, daudzi ietekmējošie faktori joprojām pastāvēs. Klimata pārmaiņas rada papildu spiedienu uz dabas un cilvēka sistēmām, kuras jau tāpat ir pakļautas aizvien lielākam spiedienam dēļ globalizācijas un pieaugoša patēriņa visā pasaulē.

2008. gadā EVA sadarbībā ar Kopīgo pētniecības centru un Pasaules Veselības organizācijas Eiropas reģionālo komiteju sagatavoja klimata ietekmes ziņojumu, kurš pamatojās uz vairāk nekā 40 indikatoriem, kas raksturoja fizisko un bioloģisko ietekmi, kā arī ietekmi uz veselību. Tika secināts, ka ar klimata pārmaiņām saistītās izmaiņas visos aspektos ir plaši izplatītas un palielinās. Arī dati, kas iegūti dažādu globālo novērošanas un *in-situ* mērījumu programmu ietvaros, rāda, ka mēs piedzīvojam apstākļus, kas pārsniedz IPCC 2007. gada ziņojuma pesimistiskākās prognozes.

Rīcība

Mēs sasniegsim savu mērķi:

- EVA Klimata pārmaiņu datu centrā pilnveidojot un uzturot informāciju, datus, indikatorus un pārmaiņu ietekmes modeļus un saistot tos ar informāciju un datiem, kas atrodas Ūdens, Bioloģiskās daudzveidības un Zemes izmantošanas Vides datu centros;
- paredzot klimata pārmaiņu ietekmes un gatavojot attiecīgus novērtējumus tematiskajās jomās, kas saistītas ar plašākām vides un ilgtspējas stratēģijām novērtējumos *SOER 2010* un *Eureca 2012*, un regulāri atjauninot uz indikatoriem balstītu novērtējumu par klimata pārmaiņu ietekmi Eiropā, lai apmierinātu pieaugošo pieprasījumu pēc atbalsta sniegšanas;
- strādājot ar pētnieku grupām visā Eiropā, lai uzlabotu klimata pārmaiņu ietekmes pētījumu reģionalizāciju;
- sadarbībā ar *ECMWF* izstrādājot modeļus un datus, lai izveidotu samazināta mēroga klimatisko arhīvu Eiropas klimata retrospektīvajai un perspektīvajai prognozēšanai subreģionālos telpiskajos mērogos, un
- izveidojot lietotājam draudzīgus multimediju daudzvalodu produktus par klimata pārmaiņu ietekmi.

2.2. Neaizsargātība un pielāgošanās

Mūsu galvenais mērķis

Atbalstīt jaunas ES un Eiropas politikas attīstību neaizsargātības un pielāgošanās un katastrofu novēršanas un pārvaldības jomā, izstrādājot tiešsaistes piekļuvi attiecīgai vides informācijai, novērojumiem ātras telpiskās kartēšanas veikšanai un lēmumu pieņemšanas atbalsta instrumentiem, izmantojot *SEIS* un *GMES* pakalpojumus, lai palīdzētu dalībvalstīm sasniegt savus mērķus, saistītus ar klimata pārmaiņu ietekmes mazināšanu, pielāgošanos, neaizsargātības kartografēšanu, katastrofu novēršanu un pārvaldību.

Analīze

Klimata pārmaiņu rezultātā Eiropas dabas resursu un cilvēku darbības neaizsargātība pieaug. Tas ietver ekstremālu temperatūru, nokrišņu, plūdu, vēja, vētras, sausuma, meža ugunsgrēku, intensīvas zemes izmantošanas, rūpniecības attīstības, pilsētu izplešanās, infrastruktūras būvniecības un bioloģiskās daudzveidības samazināšanās intensifikāciju. ES 2007. gada Zaļajā grāmatā par pielāgošanos klimata pārmaiņām uzsvērts paaugstinātais risks nodarīt kaitējumu cilvēkiem, infrastruktūrai un videi ES un vērsta uzmanība uz nepieciešamību pēc agrīnas rīcības un politikas reakcijas Eiropā.

ANO FCCC ietvaros tiek īstenota piecgadu darba programma ietekmes, neaizsargātības un pielāgošanās jomā. Tiek izstrādāti globāli turpmākie pasākumi pēc Kioto protokola darbības beigām, tostarp pielāgošanās klimata pārmaiņām, kopā ar nolīgumu, kuru paredzēts noslēgt līdz 2009. gada beigām Kopenhāgenā.

Eiropas Komisija tagad gatavo Balto grāmatu par pielāgošanos ar iespējām integrēt pielāgošanās jautājumus ES politikā attiecībā uz visneaizsargātākajiem reģioniem. Eiropas Komisija plāno arī paziņojumu par Kopienas iniciatīvu attiecībā uz katastrofu novēršanu, kura mērķis ir sistemātiskāka informācijas apkopošana, lai sniegtu atbalstu darbībām visas ES ietvaros.

Rīcība

Mēs sasniegsim savu mērķi:

- sadarbībā ar citām Eiropas organizācijām (piemēram, Vides ĢD, KPC, *EMSA*, *ESA*) vācot, pārvaldot un novērtējot ar politiku saistītus Eiropas līmeņa datus pārrobežu vides neaizsargātības kartēšanai ES un kaimiņvalstīs;
- sniedzot pārskatus par valstu klimata pielāgošanās plāniem un nodrošinot vadlīnijas un atbalstu informācijas apmaiņai par reģionālajām katastrofu novēršanas, pārvaldības un pielāgošanās stratēģijām un paraugpraksi;
- novērtējot dabas katastrofu un rūpniecisko avāriju ietekmi uz Eiropas vidi, kā arī esošos pasākumus to pārvaldībai un novēršanai, lai papildinātu citu organizāciju savāktu informāciju par ekonomiskajiem zaudējumiem un sociālo ietekmi;
- sniedzot atbalstu Kopienas informācijas tīkla izveidei informācijas un paraugprakses apmaiņai katastrofu novēršanas un pārvaldības jautājumos, kas tiks izveidots, izmantojot atbilstīgu katastrofu novēršanā un pārvaldībā ieinteresēto personu tīklus visā Eiropā, un
- izstrādājot „Eiropas klimata pārmaiņu ietekmes, neaizsargātības un pielāgošanās informācijas tīkla” prototipu, lai nodrošinātu piekļuvi Eiropas klimata pārmaiņu datiem un scenārijiem, ieskaitot informāciju par pasākumiem un paraugpraksi, tostarp par ekonomiskajām izmaksām, pie kam šis tīkls būs savienots ar EVA Klimata pārmaiņu datu centru un savietojams ar katastrofu novēršanas un pārvaldības informācijas tīklu.

2.3. Ekosistēmas

Mūsu galvenais mērķis

Atbalstīt ekosistēmu un pakalpojumu perspektīvu iekļaušanu pašreizējās un nākotnes ES tematiskās politikas un nozaru attīstības starptautiskās un reģionālās politikas arēnas novērtējumā, kā arī EVA indikatoru sistēmās, galvenajos ziņošanas mehānismos un integrētos novērtējumos, piemēram, *SOER 2010* un *Eureca 2012*.

Analīze

Ekosistēmu pakalpojumi ir vairāku dabas resursu pārveidošana produktos, kuri cilvēkiem ir nepieciešami, no kuriem cilvēki gūst labumu un kam ir vērtība cilvēku uztverē. Tie ietver apgādes pakalpojumus - produktus, kas iegūti no ekosistēmām, tostarp, piemēram, ģenētiskie resursi, pārtika un šķiedras, saldūdens; regulēšanas pakalpojumus - labumus no ekosistēmu procesu regulēšanas, tostarp plūdu un slimību apkarošanu, klimatu, ūdeņu un cilvēku veselību; kultūras pakalpojumus - tostarp nemateriālos labumus, piemēram, atpūtu, estētiskās vērtības un garīgo bagātināšanos; un atbalsta pakalpojumus - tos, kas ir nepieciešami visu pārējo ekosistēmu pakalpojumu ražošanai, ieskaitot biomasas ražošanu, tīru gaisu, barības vielu ciklu, ūdens ciklu.

Šie dabiskie pakalpojumi nav pietiekamā mērā atzīti ekonomiskajos tirgos, valstu politikā un zemes apsaimniekošanas praksē, un līdz ar to daudziem ekosistēmu pakalpojumiem draud izzušana vai nopietnas briesmas zaudēt elastību. Plašāka ekosistēmu pakalpojumu jēdziena īstenošana Eiropā saistībā ar 2005. gada Tūkstošgades ekosistēmu novērtējuma rezultātu izskatīšanu un G8+5 iniciatīvu par Konvencijas par bioloģisko daudzveidību sanāksmes sasaukšanu 2010. gadā ekosistēmu un bioloģiskās daudzveidības ekonomikas jautājumos, kalpos kā spēcīgi ekonomiski papildu argumenti, kas var mainīt politikas prioritātes, pasākumus un finansējumu vides politikas jomā, kā arī pievērst sev pārējo dažādo nozaru ieinteresēto personu uzmanību, lai uzlabotu šo personu izpratni par pārmaiņu ekonomisko nozīmīgumu.

Rīcība

Mēs sasniegsim savu mērķi:

- sagatavojot *Eureca 2012* - pirmo Eiropas ekosistēmu novērtējumu, kas iekļausies Tūkstošgades ekosistēmu novērtējuma rezultātu izskatīšanā;
- sniedzot atbalstu Ekosistēmu un bioloģiskās daudzveidības ekonomikai (*TEEB*), Tūkstošgades ekosistēmu novērtējumam un *UNEP Global Green New Deal* iniciatīvai attiecībā uz resursu uzskaiti, dokumentējot ekosistēmu elastīgumu un sniedzot to vērtēšanas analīzes;
- uzlabojot izpratni par dabas resursu vērtību un izmantošanu, kas tiks veikts, analizējot ekosistēmu pakalpojumu uz tirgu balstītus mehānismus;
- uzlabojot zināšanas par Eiropas ekosistēmu robežvērtībām un elastību, jo īpaši saistībā ar klimata pārmaiņām, piemēram, oglekļa absorbciju, trofisko dinamiku, ainavu uzturēšanu un fragmentēšanu;
- maksimāli izmantojot esošos datus un telpiskās modelēšanas paņēmienus, lai sniegtu atbalstu ekosistēmu pakalpojumu veselības un elastības analīzei Eiropas un pasaules mērogā, ņemot vērā Eiropas ekoloģisko pēdas nospiedumu un jaunas nozaru prasības;
- atjaunojot EVA indikatoru sistēmas, tostarp *SEBI2010*, izmantojot ekosistēmu pakalpojumu pieeju un integrējot tos EVA novērtējumos, un
- nodrošinot komunikāciju un izglītojošus materiālus par ekosistēmu pakalpojumiem sabiedrībai, politikas veidotājiem un zinātniekiem, izmantojot multivides kanālus, tostarp EK Bioloģiskās daudzveidības informācijas tīklu.

2.4. Vide un veselība

Mūsu galvenais mērķis

Sadarbībā ar ESAO, Eurostat, Kopīgo pētniecības centru un ES aģentūrām veikt dažādus novērtējumus un datu vākšanas pasākumus, lai sniegtu atbalstu tādas politikas izstrādei, kuras mērķis ir samazināt piesārņotāju, ķīmikāliju un dažādu tehnoloģiju negatīvo ietekmi uz cilvēku veselību. Tiks akcentēti arī pētījumi, kas uzsvēr vajadzību pēc savlaicīgas rīcības, kā arī preventīvu un piesardzības pasākumu nodrošinātās priekšrocības.

Analīze

Vides kvalitāte un saikne ar cilvēku veselību ir atzīta par vienu no 6. Vides rīcības programmas prioritātēm. Tas atspoguļojas arī jaunajā Kopienas rīcības programmā 2008.–2013. gadam veselības aizsardzības jomā, ES Vides un veselības rīcības plānā 2004.–2010. gadam; atjaunotajā ES ilgtspējīgas attīstības stratēģijā, kā arī svarīgākajos ES ķīmiskās politikas virzienos un Pasaulē Veselības organizācijas Bērnū un vides veselības aizsardzības rīcības programmā. Šo programmu termiņa vidusposma novērtējumos ir atzīts progress, taču ir arī stingri norādīts uz intensīva darba nepieciešamību nākotnē.

Nesenajā ES Padomē veselības ministri uzsvēra agrīnas rīcības nepieciešamību, profilakses un piesardzības pasākumu nodrošinātos ieguvumus un nepieciešamību izstrādāt instrumentus, kas būtu domāti tādu potenciālo draudu paredzēšanai, novēršanai un reakcijai uz tiem, kurus izraisa jauni un atkārtoti jautājumi, piemēram, nanotehnoloģija, kā arī nepieciešamību pēc ciešākas ieinteresēto personu iesaistes, izmantojot partnerību starp nozarēm visos līmeņos. Ministri arī aicināja nodrošināt informāciju par vides faktoriem, kas pozitīvi ietekmē veselību, piemēram, bioloģiski daudzveidīgu vidi, nemotorizētiem transportlīdzekļiem un sadzīves apstākļiem.

Rīcība

Mēs sasniegsim savu mērķi:

- uzlabojot informācijas pieejamību par vidi, veselību un ķīmiskajām vielām, tostarp indikatoru, telpiskās analīzes un saiknes ar *SEIS* un *GMES* turpmāku attīstību;
- testējot dažādu metodoloģisko pieeju, tostarp bioloģiskās uzraudzības piemērotību, lai noteiktu vidē un ekosistēmās (ieskaitot apkārtējo un iekštelpu gaisu, ūdeni un augsni) esošo piesārņojošo vielu (ieskaitot plastmasas, endokrīno sistēmu ietekmējošas vielas, ĢM kultūraugus degvielas un šķiedras iegūšanai) nelabvēlīgo un labvēlīgo ietekmi uz ekosistēmu funkcionēšanu, cilvēku veselību un labklājību;
- pētīt vides slodzi, ko rada piesārņojošās un ķīmiskās vielas, ieskaitot vecuma aspektus, sociāli ekonomisko stāvokli un migrācijas aspektus;
- nodrošinot ieguldījumu visos svarīgākajos EVA novērtējumos, tostarp *SOER 2010* un *Eureca 2012*, tās reģionālajos novērtējumos un dažādos starptautiskos ziņojumos un novērtējumos kā, piemēram, ANO ministru konferencei „Vide Eiropā”;
- sagatavojot ziņojumu par Bredforda-Hila darbu par cēlonības kritērijiem vides un veselības jomā;
- sadarbojoties ar galvenajiem partneriem zīmīgākajos ES starpiestāžu procesos saistībā ar galvenajiem notikumiem un sanāksmēm kā, piemēram, PVO ministru konference un 2009. gada Eiropas Sabiedrības veselības asociācijas konference, un
- uzlabojot lēmumu atbalsta instrumentus, kas palīdz cīnīties ar nenoteiktību, risku, nezināšanu un piesardzību svarīgākajos vides un veselības jautājumos.

2.5. Jūrniecība

Mūsu galvenais mērķis

Uzlabot sadarbību un sniegt atbalstu darbībām, kas attiecas uz informāciju un datiem ES jūrniecības un jūras vides politikas jomā, kas ļaus mums noteikt, izmantot un pārskatīt ekonomiskos datus par jūrniecības darbību, veikt novērtējumus par jūras telpisko plānošanu un sadarboties ar informāciju sniedzošām organizācijām atbilstīgās vides informācijas integrēšanā.

Analīze

ES jūrniecības politikā un tās pilārā vides jautājumos – Jūras vides stratēģijas pamatdirektīvā – uz ekosistēmām balstītā pieeja ir galvenā integrētās politikas reakcija okeāna, jūru un piekrastes jautājumos. Šajā pieejā ņemts vērā Eiropas jūru un piekrastes sistēmu augstais vides potenciāls vitāli svarīgu ekoloģisku pakalpojumu sniegšanā, ņemot vērā pieaugošo klimata pārmaiņu radīto spiedienu un dažādu konkurējošu ekonomisko darbību (tostarp kuģošanas, zvejniecības, enerģētikas, resursu izmantošanas) intensifikāciju visā Eiropas jūras teritorijā.

Integrētiem novērtējumiem pašlaik ir nepieciešams jauns un vēl intensīvāks monitorings un analītiskās metodes. Šie novērtējumi balstīsies uz jau notiekošajiem tehnoloģijas un informācijas sistēmu pilnveidojumiem, tādiem kā ES Jūru atlants, un īpašo atbalstu Eiropas jūras novērojumu un datu tīklam (*EMODNET*) ar tā saitēm ar *WISE*-jūra un *SEIS*. Tās palīdzēs savienot informācijas avotu organizācijas un sniegt tiešsaistes un dalītu piekļuvi datiem, kas vajadzīgi, lai sniegtu atbalstu jūras telpiskajai plānošanai un vides stāvokļa pārskatiem.

Rīcība

Mēs sasniegsim savu mērķi:

- izstrādājot kopēju metodoloģiju Eiropas jūru daudzdimensiju (piemēram, bentosa jūras ainavas) un funkcionālai (piemēram, enerģijas potenciāla, patvēruma zonu) kartēšanai tā, lai veicinātu Eiropas Jūru atlanta sagatavošanu, sniegtu telpiski atbilstīgus novērtējumus un dotu savu ieguldījumu Eiropas Ūdens informācijas sistēmas (*WISE*) jūras moduļa izveidē;
- saskaņojot jūras gultnes un biotopu kartēšanas raksturojumu saskaņā ar *EUNIS* saderīgo plaša mēroga kartēšanu un klasifikāciju;
- analizējot jūras ekosistēmu uzskaiti attiecībā pret jūrniecības sociālekonomiskajām darbībām;
- veicinot telpiskās informācijas platformas izveidi *WISE* datu konstatēšanai, aplūkošanai un apspriešanai, kura būtu savienota ar Eiropas Jūras novērojumu un datu tīklu (*EMODNET*);
- sagatavojot *SOER 2010* jūrniecības daļu un sniedzot atbalstu integrētajai pieejai anotētajās perspektīvās Jūras/Jūrniecības jautājumos, pievēršot galveno uzmanību jūras telpiskās plānošanas politikas un prakses efektivitātes novērtējumam;
- palīdzot novērtēt attiecīgo jūrniecības politiku, kas veido daļu no kāda saistīta jautājuma (piemēram, tūrisma, transporta), kā arī citus reģionālos aspektus divgadu sintēzes progresa ziņojumam *Horizon 2020*, Baltijas jūras reģiona stratēģijai Zviedrijas prezidentūras laikā 2009. gadā un Spānijas prezidentūras laikā 2010. gadā, un
- izveidojot lietotājam draudzīgu piekļuvi pārskatiem, datiem, indikatoriem un citai informācijai caur EVA Ūdens datu centru, izmantojot saistītus analītiskos instrumentus.

2.6. Ilgtspējīgs patēriņš, ražošana un atkritumi

Mūsu galvenais mērķis

Atbalstīt pasaules, ES un valsts līmeņa pasākumus ilgtspējīga patēriņa un ražošanas, resursu un atkritumu apsaimniekošanas jomās, stiprinot analītisko pamatu, kam izmanto *SCP* un citu strukturālo indikatoru izstrādāšanu un lietošanu, dzīves cikla analīzes, vides pārskatus, integrētus novērtējumus, perspektīvas un scenārijus, īpaši koncentrējoties uz mājokļiem, pārtiku, mobilitāti un tūrismu/atpūtu.

Analīze

Aizvien plašāk tiek atzīts, ka mums kā eiropiešiem ir jāuzņemas atbildība par sava patēriņa un ražošanas modeļu ietekmi uz vidi Eiropā un to dzīves cikla ietekmi uz vidi citās pasaules daļās. Tā neatņemama sastāvdaļa ir materiālo resursu un atkritumu ilgtspējīga apsaimniekošana.

Ilgtspējīga patēriņa un ražošanas (*SCP*), tostarp atkritumu ražošanas un resursu izmantošanas nozīmīgums ir atspoguļots politikas prioritātēs un plānos, jo īpaši *UNCSD* 2010.–2011. gada *SCP* un atkritumu pārskatā, ES rīcības plānā par ilgtspējīgu patēriņu un ražošanu un par ilgtspējīgu rūpniecības politiku, tematisko stratēģiju par ilgtspējīgu dabas resursu izmantošanu un atkritumu novēršanu un pārstrādi 2010. gada pārskatā, citās ES atkritumu politikās, tostarp pārskatītajā Atkritumu pamatdirektīvā, un valsts politikās attiecībā uz *SCP*, resursiem un atkritumiem. Tas atspoguļojas arī paaugstinātajā uzmanībā, ko uzņēmumi velta korporatīvajai sociālajai atbildībai, resursu izmantošanas un vides vadības sistēmu efektivitātei, un lielākā uzmanībā, kas tiek veltīta ilgtspējīga patēriņa modeļiem visā Eiropā.

Rīcība

Mēs sasniegsim savu mērķi:

- gatavojot un uzturot ilgtspējīga patēriņa un ražošanas, atkritumu un resursu indikatorus ar *SEIS* un *Eurostat* Vides datu centru palīdzību;
- sniedzot atbalstu ES rīcības plānam par *SCP*, ES tematiskajām stratēģijām, valstu *SCP* politikai, globālajam Marakešas procesam par *SCP* un *UNCSD* veiktajam *SCP* pārskatam, izmantojot politikas efektivitātes novērtējumus un Eiropas un citu pasaules reģionu ražošanas un patēriņa vides ietekmes integrētus novērtējumus;

- ciešā sadarbībā ar *Eurostat*, *KPC*, *ESAO* un *ANO* stiprinot centienus, lai turpinātu izstrādāt integrētus ekonomiskus un vides pārskatus;
- veicot analīzes par dzīves cikla analīzi, resursu pieejamību un produktivitāti, tīrāku ražošanu un ekoloģiski efektīviem produktiem;
- izstrādājot ilgtspējīga patēriņa un ražošanas perspektīvas un scenārijus Eiropai;
- ar dažādu atkritumu plūsmu analīžu palīdzību sniedzot atbalstu Atkritumu pamatdirektīvas un tematiskās stratēģijas par atkritumu rašanās novēršanu un pārstrādi īstenošanai;
- strādājot ar uzņēmējiem un MVU, lai dalītos ar pieredzi un labu praksi par ilgtspējīgu uzņēmējdarbības stratēģiju, korporatīvo sociālo atbildību, *EMAS* un mazumtirgotāju lomu;
- sadarbībā ar *ESAO* intensificējot darbu ilgtspējīgas ražošanas un ekoloģisku jauninājumu jomā;
- sniedzot atbalstu kaimiņvalstīm *SCP* un atkritumu informācijas jautājumos, jo īpaši Vidusjūras valstīm *Horizon 2020* iniciatīvas ietvaros, kā arī Rietumbalkānu valstīm, kas sadarbojas ar EVA, un
- uzlabojot saziņu ar politikas veidotājiem un patērētājiem par to, kā samazināt patēriņa ietekmi uz vidi un izstrādāt ilgtspējīgāku produktu un ražošanas iespējas.

2.7. Zemes izmantošana

Mūsu galvenais mērķis

Informēt politikas veidotājus, praktiķus un sabiedrību par to, kā kosmosā un uz zemes pieejamo resursu izmantošanas pieaugošā intensitāte rada konfliktus un potenciālas neatgriezeniskas izmaiņas, izmantojot analītisku platformu, kas paredzēta telpiskajai analīzei, mērķtiecīgu zemes izmantošanas modelēšanu, sociālekonomiskās statistikas un augstas izšķirtspējas zemes informācijas un plānošanas pakalpojumu integrāciju, lai izpētītu urbanizācijas un zemes izmantošanas procesus.

Analīze

Jaunajā ES Lisabonas līgumā ir uzsvērts, ka Eiropas kontinenta ilgtspējīgas telpiskās attīstības un daudzlīmeņu pārvaldības sistēmas nodrošināšanai ir nepieciešams nozaru politiku koordinācijas, saskatītības un sinerģijas politikas instruments. ES telpiskās programmas īstenošanas pirmās rīcības programmas mērķis ir jo īpaši attīstīt stabilu zināšanu un novērtējumu platformu par dažādu Eiropas teritoriju stāvokli, perspektīvām, tendencēm un politikas ietekmi.

Pēdējās desmitgades laikā Aģentūra ir analizējusi konfliktus attiecībā uz kosmosā un uz zemes pieejamo resursu izmantošanu un novērojusi, ka tos vēl vairāk saasinās urbanizācija, transporta pieaugums, pārmaiņas lauksaimniecības prioritātēs, jauni tūrisma veidi, jaunas sabiedrības tendences attiecībā uz mobilitāti un mājokļiem, demogrāfija un klimata pārmaiņu radītas nepārtrauktas izmaiņas teritoriālajā ainavā, kas tādējādi apdraud ekoloģisko un sociālo elastīgumu.

Rīcība

Mēs sasniegsim savu mērķi:

- integrējot visus attiecīgos Eiropas līmeņa ģeotelpiskos datu komplektus un informāciju caur *SEIS*, *Inspire* un Zemes izmantošanas datu centru, tostarp operatīvo datu bāzi par trokšņu kartēm un datiem ReportNet īstenošanas ietvaros saskaņā ar Vides trokšņa direktīvu;
- strādājot ar *ESPON2013*, lai noteiktu un pārbaudītu jaunu teritoriālo indikatoru komplektu, ar nolūku sniegt atbalstu telpiskajai plānošanai un uzlabot izpratni par dažādām attīstības perspektīvām;
- sadarbībā jo īpaši ar *REGIO* ĢD, KPC un *Eurostat* gatavojot novērtējumus par Eiropas teritoriālo attīstību, izmantojot uzlabotas telpiskās analīzes metodes, pagātnes tendences, tuvākās nākotnes prognozes, perspektīvu novērtējumus, politikas efektivitātes analīzes, tostarp dažādos variantos iespējamo ekonomiku;
- strādājot kopā ar *Eurostat*, ANO un valstu statistikas birojiem, lai nodrošinātu, ka EVA vadītie zemes, ūdens un ekosistēmu pārskati kļūst par pasaules standartu ANO Vides pārskatu ietvaros;
- pilnībā izmantojot pabeigtās 2006. gada *Corine Land Cover* inventarizācijas un saistīto datu bāzes, jo īpaši augstas izšķirtspējas augsnes sablīvēšanās informāciju;
- sniedzot atbalstu *GMES* Zemes dienesta un globālo novērošanas sistēmu attīstībai, un
- veicot izvēlētos reģionālos un tematiskos novērtējumus (piemēram, par pilsētu, kalnu un lauku rajoniem, tūrisma, transporta un trokšņa kartēšanu, augsnes erozijas ietekmi, zemes cenu un nodokļiem) un nodrošinot ieguldījumu *SOER 2010* un *Eureca 2012*.

2.8. Lauksaimniecība un mežsaimniecība

Mūsu galvenais mērķis

Nodrošināt zemes lietojuma tendenču integrētu analīzi lauksaimniecībā un mežsaimniecībā, izmantojot novērtējumu par to pašreizējo un nākotnes ietekmi uz ūdens, augsnes, gaisa kvalitāti, bioloģisko daudzveidību un ainavu. Tas palīdzēs novērtēt jaunu sabiedrības vajadzību, demogrāfisko un tehnoloģisko tendenču ietekmi uz dabas vidi un veidos pamatu politikas novērtēšanai un atgriezeniskajai saitei saistītajos nozaru un vides politikas virzienos.

Analīze

Lauksaimniecības un mežsaimniecības zemes izmantošana Eiropā primāro materiālu (pārtikas, lopbarības, biomasas enerģijas un materiālu nolūkiem) ražošanai tuvākajās desmitgadēs kļūs intensīvāka. Tas izriet no jaunajām prasībām, tehnoloģijas jauninājumiem (piemēram, celulozes materiāla fermentatīvā pārstrāde, pārtikas īpašību rūpnieciska izgatavošana, augu selekcija, ieskaitot ģenētiski modificētus organismus u.c.), kā arī pārmaiņām lauksaimniecības praksē. Mežsaimniecība un lauksaimniecība aizvien vairāk nodrošina dalītas piegādes attiecībā uz ēkām, enerģētiku un biomateriāliem, kas rada lielāku pieprasījumu pēc pieejamajām zemes platībām. Paredzamā klimata pārmaiņu un zemes pārveides radītā ietekme pilsētu un pakalpojumu sektoros palielinās spiedienu uz ūdens un augsnes resursiem, kā arī ietekmēs bioloģisko daudzveidību, ainavas un gaisa kvalitāti.

EVA ir strādājusi pie agrovides indikatoriem, izstrādājusi jēdzienu par augstas dabas vērtības lauksaimniecības zemi un pētījusi politikas integrāciju, piemēram, attiecībā uz bioenerģijas ražošanu.

Rīcība

Mēs sasniegsim savu mērķi:

- integrējot ekonomiskos un biofizikālos modeļus un datus, lai novērtētu sociāli ekonomisko tendenču ietekmes uz vidi virzītājspēkus ar nolūku informēt nozares politikas debates lauksaimniecībā, bioenerģijā un lauku attīstības politikā;
- sadarībā ar Komisijas dienestiem un ANO Vides programmu paplašinot ar nozarēm saistītu indikatoru komplektus, telpiskās analīzes un datu bāzes par lauksaimniecības praksi un jaunām zemes lietojuma tendencēm, piemēram, kombinēto pārtikas, lopbarības un biomasas ražošanas ietekmi uz ūdens resursu, mēslošanas līdzekļu un pesticīdu izmantošanu, zemkopības metodēm, lopu novietnēm;
- veicot novērtējumus kritiskos jautājumos, piemēram, par oglekļa bilanci saistībā ar zemes izmantošanas izmaiņām gan Eiropā, gan visā pasaulē, izvērtējot svešzemju sugu un ģenētiski modificētu kultūraugu, jo īpaši bioenerģijas un šķiedru ieguvei paredzēto augu ietekmi uz vidi;
- atbalstot centienus attīstīt vides un ekosistēmu pārskatus ar nolūku sniegt informāciju analīzēm par pielāgošanos klimata pārmaiņām un to ietekmes mazināšanu, sniedzot šajos jautājumos attiecīgus ieguldījumus EVA novērtējumos, tostarp *Eureca 2012* un *SOER 2010*.

2.9. Enerģētika

Mūsu galvenais mērķis

Nodrošināt integrētus novērtējumus, analīzes par to, kā izmaiņas politikā un operācijās enerģētikas sektorā veicina klimata pārmaiņu ietekmes mazināšanu, ietekmē cilvēku veselību un vidi, izmaksas un ieguvumus, virzību uz politikas mērķu sasniegšanu un vides aizsardzības efektivitāti, ko nodrošina ar aktualizētu datu, modeļu un indikatoru palīdzību.

Analīze

Enerģētikas politikai joprojām būs centrālā vieta cīņā ar klimata pārmaiņām, tajā pašā laikā nodrošinot drošu energoapgādi Eiropā. Enerģijas ražošana un patēriņš, tostarp atjaunojamā enerģija, piemēram, bioenerģija, ievērojami ietekmē cilvēku veselību un vidi, kas notiek gaisu piesārņojošu emisiju, atkritumu rašanās, augsnes bojājumu, naftas noplūdes un citā veidā. Eiropas Komisija turpina izstrādāt tiesību aktu kopumu par enerģētikas un klimata pārmaiņu politiku, kas tika saskaņota 2008. gada decembrī, tostarp par pasākumiem, kas veicami, lai līdz 2020. gadam sasniegtu mērķus atjaunojamās enerģijas, autotransporta degvielas un energoefektivitātes jomā, izveidotu sistēmu oglekļa uztveršanai un uzglabāšanai un paraugražotņu attīstībai. Papildu darbs tiek veikts arī energoefektivitātei, enerģijas pieprasījuma samazināšanai, patiesa iekšējā enerģijas tirgus izveides veicināšanai, enerģijas pētniecības un tehnoloģiju attīstības stimulēšanai un starptautiskās sadarbības enerģētikas jautājumos uzlabošanai. Eiropas centieni šajā jomā ir cieši saistīti ar apstākļiem pārējā pasaulē.

Rīcība

Mēs sasniegsim savu mērķi:

- attīstot un uzturot enerģētikas un vides indikatorus un paraugpraksi, pamatojoties uz valstu datiem un informāciju, kas tiek iesniegta EVA, IEA, ANO Vides programmai, Eurostat un citiem Komisijas dienestiem;
- sadarbībā ar Eiropas Komisiju, ANO Vides programmu un pētniecības un uzņēmējdarbības aprindām novērtējot vides ierobežojumus un priekšrocības, ko dod atjaunojamās enerģijas tehnoloģijas, jaunu enerģijas tehnoloģiju un avotu (tai skaitā biodegvielu un kūdrāju) izvietošana, oglekļa uztveršana un uzglabāšana;
- regulāri sniedzot jaunāko informāciju par enerģētikas un vides indikatoriem, tostarp enerģijas subsīdijām, un veicot ieguldījumus EVA integrētajos novērtējumos, un
- novērtējot enerģijas ražošanas un patēriņa ietekmi uz vidi, tostarp energoefektivitātes un pieprasījuma politiku, degvielas izvēli, klimata pārmaiņu mazināšanas/enerģijas drošības metodes un izmaksas, šo metožu nodrošinātos ieguvumus un kompromisus attiecībā uz vides aspektiem, piemēram, ūdeni un bioloģisko daudzveidību.

2.10. Transports

Mūsu galvenais mērķis

Novērtēt transporta ietekmi uz cilvēku veselību un vidi ar transporta un vides indikatoru, modeļu un scenāriju palīdzību. Tas ietver cita starpā sekošanu progresam virzībā uz vides politikas mērķiem transporta jomā un centienus atrast iespējamus jaunus risinājumus attiecībā uz pieejamību un ilgtspējīgu mobilitāti.

Analīze

Transports kā neatņemama sastāvdaļa ietilpst vairumā darbību, kuras kopā veido valsts iekšzemes kopprodukta pamatu. Transporta apjomi lielākā vai mazākā mērā pieaug paralēli ekonomikai, un tas ietekmē virkni vides jautājumu, visredzamākie no kuriem ir klimata pārmaiņas, dzīvotņu zudums, troksnis un gaisa piesārņojums. Lai gan pēdējā laikā transporta nozares radīto siltumnīcefekta gāzu emisiju pieaugums ir palēninājies, nākotnes prognozes paredz ievērojamu pieaugumu, ja vien netiks īstenoti nekādi papildu mazināšanas pasākumi.

Tādēļ ES pašlaik apsver virkni politikas virzienu un pasākumu, piemēram, aviācijas iekļaušanu ES emisiju tirdzniecības sistēmā, CO₂ emisiju no automašīnām samazināšanu un infrastruktūras maksas iekasēšanas shēmas. Tomēr mums vajadzētu izvairīties no transporta saistīšanas tikai ar klimata pārmaiņām; tiesību aktu kopums „Zaļāks transports” ir solis ceļā uz diskusijas paplašināšanu.

Transporta politikas attīstība lielā mērā ir balstījusies uz mērķi izveidot „ilgtspējīgāku transporta sistēmu”, kuras galvenie nosacījumi ir pieejamība un mobilitāte. Taču pagaidām šie nosacījumi nedarbojas un nesekmē vides uzlabošanai. Reaģējot uz aizvien vērienīgākajiem mērķiem siltumnīcefekta gāzu emisiju jomā, ir jāizstrādā mērķi konkrēti šai nozarei. Lai nodrošinātu visus papildu ieguvumus, šajos mērķos būtu jāietver arī visi „ilgtspējīgas transporta sistēmas” un tās izmantošanas galvenie aspekti (emisijas gaisā, troksnis, dzīvotņu zudums utt.).

Rīcība

Mēs sasniegsim savu mērķi:

- uzturot, attīstot un pilnveidojot transporta un vides indikatorus, kā arī strādājot ar *Eurostat*, *ITF/ESAO* un Eiropas Komisiju, lai papildinātu EVA datus, kas savākti no *Eionet* partneriem, jo īpaši transporta trokšņa novērtēšanas, zemes izmantošanas un preču pārvadājumu modeļu jomās;
- gatavojot uz indikatoriem balstītus novērtējumus par to, cik lielā mērā transporta nozare integrē vides apsvērumus savā politikā, iekļaujot šos novērtējumus EVA regulārajos integrētajos un pārnozaru novērtējumos;
- analizējot satiksmes ietekmi uz gaisa kvalitāti un trokšņa līmeni Eiropas pilsētās;
- gatavojot ģeogrāfiskā ziņā konkrētus transporta radīto emisiju pārskatus;
- informējot starptautiskās aviācijas un jūras transporta nozares ekoloģisko raksturlielumu uzlabošanas un to iekļaušanas klimata pārmaiņu ietekmes mazināšanas pasākumos pēc Kioto protokola darbības beigām procesu, sniedzot attiecīgo informāciju, kurā galvenā uzmanība būs pievērsta gaisa piesārņotāju ar siltumnīcefekta gāzu emisijām, un
- sadarbībā ar transporta nozari, KPC un Eiropas Komisijas dienestiem izstrādājot ilgtspējīgas transporta sistēmas scenārijus, pētot energoefektivitāti, ilgtspējīgu mobilitāti un piekļuvi, kā arī sinerģiju un apkaimes un rajonu attīstību, nosakot un raksturojot dažādus iespējamus pasākumus, tehnoloģiju risinājumus, pieprasījuma pārvaldības iespējas un lietotāju uzvedības variantus.

3. stratēģijas joma. Integrētais vides novērtējums

Pieprasījums veikt vai palīdzēt veikt vides novērtējumus dažādiem ģeogrāfiskiem reģioniem Eiropā, kaimiņvalstīs un visā pasaulē aizvien vairāk pieaug. Šie novērtējumi ir nepieciešami, lai palīdzētu noformulēt, atbalstīt un novērtēt sasniegto plašā politikas procesu spektrā. Tāpat ir arī palielinājies pieprasījums iekļaut ekonomisko informāciju, nākotnes perspektīvas un novērst neskaidrības. Tomēr šāds novērtējumu skaits un daudzveidības pieaugums rada neefektivitāti, pārklājumus un pretrunas, kas var mazināt to lietderīgumu.

Saskaņā ar tās dibināšanas regulu EVA reizi piecos gados ir jāpublicē ziņojums par Eiropas vides stāvokli un perspektīvām. Nākamais ziņojums ir jāiesniedz 2010. gadā. Kopš tās darba uzsākšanas EVA ir publicējusi arī četrus Eiropas mēroga novērtējumus, kas attiecas uz Austrumeiropas, Vidusāzijas un Kaukāza valstīm, divus novērtējumus, kuros galvenā uzmanība ir pievērsta Vidusjūras reģionam, un divus par Arktikas reģionu. Turklāt mēs esam veltījuši aizvien pieaugošu uzmanību scenāriju attīstībai un nākotnes pētījumiem, ekonomiskiem novērtējumiem un vides un veselības jautājumu vēsturiskām analizēm, lai uzlabotu politikas izstrādāšanu un lēmumu pieņemšanu lielas nenoteiktības un sarežģītības apstākļos.

Nākamo piecu gadu laikā EVA sniegs savu galveno piecu gadu pārskatu un novērtējumu un kopā ar partneriem izstrādās un sekmēs citus reģionālus, Eiropas un pasaules mēroga novērtējumus. EVA mērķis ir arī nodrošināt stabilu pamatu ES Vides rīcības programmai.

Lai nodrošinātu šo novērtējumu spēju sniegt atbalstu lēmumu pieņemšanas procesiem un politikas attīstībai, pieaugošs uzsvars tiks likts uz šādiem četriem elementiem:

- integrēta vides politikas analīze un novērtējumi, kuros aplūkota valsts un reģionālā politika un pasākumi vides nodrošināšanas jautājumos, piemēram, transports un infrastruktūra, lauksaimniecība (biotehnoloģija un transgēnie organismi) enerģētika un rūpniecība (ilgtspējīga ražošana un patēriņš, nanotehnoloģijas), kā arī finanses (apdrošināšana) un tirdzniecība (izplatīšana);
- lēmumu pieņemšana riska, nenoteiktības un sarežģītos apstākļos un lēmumu atbalsta instrumentu izmantošana;
- lielāka skaita sociālu un ekonomisku analīžu gatavošana, lai palīdzētu iekļaut vides starpsavienojamību sociālās domāšanas galvenajā plūsmā, un
- scenāriju un citu prognozējošu metožu intensīvāka izmantošana, lai sniegtu atbalstu ilgtspējīgas nākotnes veidošanai.

Šīs stratēģijas jomas pasākumi ir sadalīti piecās tēmās:

- **Integrētais vides novērtējums**
- **Reģionāli un globāli novērtējumi**
- **Lēmumu pieņemšanas atbalsts**
- **Ekonomika**
- **Stratēģija nākotnei**

3.1. Integrētais vides novērtējums

Mūsu galvenais mērķis

Izstrādāt, publicēt un izplatīt 2010. gadā visjaunāko pārskatu par Eiropas vides stāvokli un perspektīvām un kopā ar mūsu tīkliem un partneriem izstrādāt ilgtermiņa stratēģiju turpmākai globālo, reģionālo, tematisko un nozaru novērtējumam un pārskatu koordinācijai.

Analīze

EVA ir pilnvarota „reizi piecos gados publicēt ziņojumu par vides stāvokli, tendencēm un perspektīvām, ko papildina indikatoru pārskats, veltīts konkrētiem jautājumiem” (EVA Dibināšanas regulas 2. pants). Nākamais vides stāvokļa un perspektīvu ziņojums ir jāsniedz 2010. gadā.

EVA reizi 5 gados sniegtie vadošie ziņojumi nodrošina vides jautājumu stratēģisku inventarizāciju un nākotnes perspektīvu novērtējumu saistībā ar ilgtspēju ES dalībvalstīs, kandidātvalstīs un potenciālajās kandidātvalstīs. Šie ziņojumi veicina stratēģiskas, ar vidi saistītas politikas veidošanu Eiropas līmenī, ES vides rīcības programmu un stratēģiju novērtēšanu un turpmāko programmu izstrādāšanu.

SOER 2010 būs sagatavots savlaicīgi, lai varētu palīdzēt izvērtēt Sesto vides rīcības programmu un ES ilgtspējīgas attīstības stratēģijas attiecīgās daļas ar nolūku nodrošināt perspektīvu jebkurai turpmākai programmai, izmantojot tajā norādītās paredzamās tendences, nākotnes prognozes un jaunās problēmas.

Sakarā plašo interesi par *SOER 2010* ar visdažādāko līdzekļu un multimediju palīdzību tiks nodrošināta atšķirīgu auditoriju apkalpošana, ieskaitot arī tematisku jautājumu novērtējumus un novērtējumus valstu līmenī.

Jaunās stratēģijas sākumā tiks ieviesta jauna un pilnveidota novērtējumu perspektīva, kas ļaus EVA pildīt tās pilnvaras – reizi piecos gados sniegt ziņojumu un reaģēt uz šiem daudzajiem pieprasījumiem saskaņoti un efektīvi.

Rīcība

Mēs sasniegsim savu mērķi:

- koordinējot informāciju no visām tematiskajām darbībām, *SEIS* un galvenajiem Eiropas indikatoru komplektiem (ieskaitot arī *Eurostat* pārvaldītos), lai sagatavotu tematisku, uz indikatoriem balstītu, integrētu vides novērtējumu par Eiropas vides tendencēm un perspektīvām;
- izmantojot uz konkrētām valstīm fokusētu procesu, lai izstrādātu šo valstu stāvokļa analīzi un punktu sistēmu un lai uz šī pamata sagatavotu informatīvu, salīdzinošu novērtējumu par darbību, situācijas un atbildes pasākumu stāvokli attiecīgajās valstīs;
- uzlabojot novērtējuma izziņošanu un izplatīšanu ar multimediju, lietotājam draudzīgas daudzvalodu informācijas palīdzību;
- sagatavojot nākotnes perspektīvas ietverošu pārnozaru integrētu vides jautājumu novērtējumu, kurā tiks aplūkots, kā ilgtspējas perspektīvā dažādos ticamos scenārijos var attīstīties mijiedarbība starp vides jautājumiem un Eiropas un visas pasaules sociāli ekonomisko attīstību, un kā tas var ietekmēt Eiropu, tās kaimiņus un pārējās pasaules daļas;
- izstrādājot ilgtermiņa stratēģiju šī reģiona integrētiem vides novērtējumiem, kas aptvertu pašreizējo 5 gadus ilgo pārskata ciklu un apmierinātu pārējās reģionālās, globālās un ar problemātiku saistītās novērtēšanas vajadzības.

3.2. Reģionālie un globālie novērtējumi

Mūsu galvenais mērķis

Plānot, gatavot, veicināt un iesniegt reģionālos novērtējumus, lai sniegtu atbalstu dažādiem politikas virzieniem un politiskajiem procesiem atbilstīgi EVA integrēto novērtējumu ilgtermiņa stratēģijai un pienākumam reizi 5 gados sniegt ziņojumu.

Analīze

Īpašām Eiropas teritorijām, tādām kā piekrastes reģioni un kalnu rajoni, ir raksturīgi kopēji ģeogrāfiskie un vides faktori. Tie, no vienas puses, atbilst reālajai Eiropas ainavas daudzveidībai, bet, no otras puses, – noteiktai mērķtiecīgu procesu un politiku formai vai, vispārīgāk runājot, teritoriālajai kohēzijai. Tādējādi šo dažādo teritoriju, piemēram, piekrastes, pilsētu, lauku, kalnu apgabalu vides analīze balstās uz konkrētajiem šo atšķirīgo teritoriju sociāli ekonomiskajiem raksturlielumiem un pašreizējiem un vēsturiskajiem zemes izmantošanas modeļiem. Minētais rada nozīmīgas sekas, jo daudzos politikas virzienos un lēmumu pieņemšanas scenārijos ir nepieciešams ņemt vērā plašu mijiedarbības veidu spektru; piemēram, pilsētu izplešanos lauku apvidos; urbanizācijas ietekmi piekrastes teritorijās uz ekosistēmu pakalpojumiem; kalnu lauksaimniecības lomu augstvērtīgas dabiskās lauksaimniecības zemes saglabāšanā. EVA ir iesaistīta vairāku reģionālo novērtējumu un vides stāvokļa ziņojumu sagatavošanas procesos.

Kā piemērus var minēt darbību Eiropas kaimiņattiecību politikas un Vidusāzijas stratēģijas ietvaros; punktu sistēmas koordināciju un izstrādāšanu Vidusjūras *Horizon 2020* procesa ietvaros, lai, pamatojoties uz saskaņotu rādītāju kopumu, noteiktu progresa līmeni; ANO Ģenerālās asamblejas globālais vērtējumu novērtējums, kura nolūks ir izveidot regulāru jūras vides novērtēšanas procesu un vērtējumus par Arktiku un galvenajām ekosistēmām, piemēram, mitrājiem un alpīnajiem apgabaliem.

Rīcība

Mēs sasniegsim savu mērķi:

- nodrošinot saikni un ērtu piekļuvi *SEIS, Reportnet* un dažādajiem integrēto novērtējumu veikšanas instrumentiem, lai ļautu pārējiem plašākas sabiedrības pārstāvjiem lietderīgi izmantot šos sasniegumus;
- sadarbojoties ar Vidusjūras rīcības programmu, *Eurostat* un pārējiem partneriem, lai noorganizētu regulāru ziņošanas procesu *Horizon 2020* ietvaros, publicētu reizi piecos un reizi divos gados sniedzamos ziņojumus par Vidusjūras vidi;
- plānojot un gatavojot piekto Eiropas mēroga novērtējuma ziņojumu;
- ar ekspertu grupu un paneļu vadības palīdzību piedaloties ANO Ģenerālās asamblejas jūras vides vērtējumu novērtējumā, *UNEP-GEO*, citos *UNEP DEWA* pasākumos un citos ANO novērtējumos;
- identificējot nepieciešamību veikt konkrētus Arktikas vides stāvokļa novērtējumus un veicot šādus novērtējumus;
- identificējot nepieciešamību veikt novērtējumus un veicot atbilstīgus novērtējumus ar nolūku sniegt atbalstu kohēzijas politikai, teritoriālajai plānošanai un apgabaliem, kas noteikti pēc to ekoloģiskās radniecības (piemēram, piekrastes apgabali, iekšzemes jūras, pilsētu, lauku un kalnu teritorijas), un
- ar multimediju, lietotājam draudzīgas, daudzvalodu informācijas palīdzību uzlabojot komunikāciju un izpratni par integrētu novērtējumu svarīgumu un pamatu.

3.3. Lēmumu pieņemšanas atbalsts

Mūsu galvenais mērķis

Sekmēt labāku un plašāk akceptētu izpratni par sistēmtehnikas, multicēlonības, nenoteiktības un zināšanu avotu ietekmi ar nolūku nodrošināt savlaicīgu, kopīgu, efektīvu un adaptīvu lēmumu pieņemšanu.

Analīze

Zinātne aizvien lielākā mērā apzinās, ka vides, ekoloģiskie un veselības jautājumi ir sarežģītāki, lielākā mērā multikauzāli un savstarpēji saistīti, nekā tika uzskatīts iepriekš. Sistēmtehnika, nelineārā dinamika un sliekšņa parādības ir raksturīgas vairumam vides un veselības jautājumu, piemēram, klimata pārmaiņām, ES Rīcības plāna vides un veselības jautājumos četrām prioritārajām slimībām un veselības traucējumiem, ekosistēmu veselībai un bioloģiskās daudzveidības samazinājumam. Savlaicīga reakcija no valdību puses un aizvien pieaugošā apmērā arī no pilsoniskās sabiedrības puses uz izmaiņām šādās sarežģītās ekoloģiskās un bioloģiskās sistēmās ietver pasākumus, kas balstās uz zemākas ticamības pakāpes un reizēm atšķirīga veida pierādījumiem (piemēram, vietējās zināšanas, atbilstīgas zināšanas, nevis precīzi dati) gadījumos, kad ir jāveic profilaktiski pasākumi kaitējuma novēršanai. Šādi lēmumi ir jāpieņem, balstoties uz plašāku zināšanu bāzi, ko daļēji ir radījusi sabiedrības līdzdalība, un pamatojoties uz labāku izpratni par iepriekšējo darbību vai bezdarbības efektivitāti un sekām attiecībā uz aktuāliem jautājumiem un agrīniem brīdinājumiem.

Arvien plašāk tiek atzīta arī sabiedrības un ieinteresēto personu līdzdalība efektīvu lēmumu pieņemšanā jautājumos, kas izriet no tādām kompleksām sistēmām kā upju baseinu apsaimniekošana, stratēģiskās ietekmes novērtējumi, pielāgošanās klimata pārmaiņām, zemes apsaimniekošana, dabas aizsardzība, telpiskā plānošana, nākotnes stratēģiju izstrādāšana, transporta, ūdens, enerģijas un resursu izmantošanas pieprasījuma pārvaldība un nelietpratīgs vides pārmaiņu monitorings.

Rīcība

Mēs sasniegsim savu mērķi:

- sagatavojot retrospektīvas analīzes par vides lēmumu pieņemšanu pagātnē (piemēram, Agrīno brīdinājumu vēlinas mācības, 2. sējumu), lai nodrošinātu plašāku zināšanu bāzi, uz kuras pamata identificēt un īstenot turpmākus politikas pasākumus, kas būtu savlaicīgi, noturīgi un adaptīvi;
- sekmējot „pret negaidītiem faktoriem jutīgu” parametru ilgtermiņa monitoringu, lai labāk paredzētu izmaiņas bioloģiskajās un veselības sistēmās;
- pētot dažādas metodes, kuru nolūks ir nodrošināt efektīvu sabiedrības līdzdalību jaunu ekoloģisku un veselības jautājumu identificēšanā un pārvaldībā;
- izstrādājot un izmantojot lēmumu atbalsta instrumentus svarīgākajās jomās, tādās kā klimata pārmaiņas, pielāgošanās, ekosistēmu vērtējumi un neaizsargātības novērtēšana;
- analizējot un palīdzot saskaņot pārredzamāku pieeju zinātnisko un citu zināšanu veidu kā, piemēram, vietējo zināšanu, izvērtēšanai un atbalstot plašāku piesardzības principa izmantošanu;
- uzlabojot un vienkāršojot terminoloģiju, ko izmanto, lai raksturotu ekoloģisko un bioloģisko sistēmu cēloņu un seku sakarību un nenoteiktību, un veicinot plašu šādas terminoloģijas pieņemšanu;
- kopā ar partneriem izstrādājot labāku jurisprudences izpratni, kas pienācīgi atspoguļotu vides vajadzības, un
- uzlabojot izpratni par šiem jautājumiem, izmantojot seminārus, kuros piedalās plašs ieinteresēto personu loks.

3.4. Ekonomika

Mūsu galvenais mērķis

Atbalstīt un iesniegt integrētas ekonomiskās analīzes, kurās tiek modelētas vairākas tēmas (bioloģiskā daudzveidība, klimata pārmaiņas, jūras vide, telpiskā plānošana, vide un veselība) un virzītājspēki (lauksaimniecība, transports, (bio)enerģija) un kurās galvenā uzmanībā tiek pievērsta politikas neīstenošanas izmaksām, pasākumu izmaksām, ieguvumiem no uzlabotās vides kvalitātes un ekosistēmu pakalpojumiem, un uz tirgu balstītu instrumentu un vides nodokļa reformas lomai un ietekmei. Galvenā vērība šajās darbībās tiks pievērsta datu krātuves uzturēšanai.

Analīze

Arvien lielāka uzmanība tiek pievērsta ekonomiskajiem zaudējumiem un labklājības zudumiem, ko izraisa nepietiekama rīcība vai bezdarbība. Tajā pašā laikā politikai un pasākumiem ir jāstimulē efektīvi risinājumi ar minimālām izmaksām. Vides analīzes un novērtējumu ekonomiskais komponents ieņem arvien svarīgāku vietu, kā to norāda turpmākā metožu attīstība, piemēram, *ex-ante* tipa politikas neīstenošanas izmaksas, ietekmes novērtējumi un integrētā analīze un *ex-post* vērtējumi. Uz tirgu balstītie instrumenti arvien plašāk tiek atzīti par izmaksas ekonomējošiem instrumentiem, un vides nodokļa reformas nolūks ir saskaņot vides, fiskālos un sociālos mērķus.

Rīcība

Mēs sasniegsim savu mērķi:

- turpinot attīstīt datu vākšanu par darbības un bezdarbības ekonomiskajām sekām un izstrādāt to novērtējumus;
- gatavojot integrētas analīzes par ekonomiskajiem virzītājspēkiem, vides problēmām un politikas instrumentiem;
- gatavojot pārskatus un novērtējumus par uz tirgu balstītu risinājumu un vides nodokļa reformu lomu;
- Eiropas ekoloģisko novērtējumu programmu ietvaros gatavojot uz bezdarbības izmaksām balstītus vērtējumus par tirgus un ārpus-tirgus kaitējumu ekosistēmu pakalpojumiem un cilvēku labklājībai;
- veicot galveno virzītājspēku un risinājumu vides seku un resursu efektivitātes integrētas analīzes, galveno vērību pievēršot uz tirgu balstītām pieejām, tādām kā oglekļa tirgus un vides nodokļi;
- veicot analīzi par vides nodokļu reformu, kas ir reakcija uz ilgtermiņa ilgtspējīgu vides, ekonomikas/fiskālo un sociālo mērķu saskaņošanu, un
- tālāk attīstot metodoloģijas, tostarp ieguvumu nodošanu, kuru nolūks ir proporcionāli palielināt ārpus-tirgus vērtēšanas gadījumu izpēti rezultātus, un vērtēšanu zemes un ekosistēmu uzskaitē.

3.5. Stratēģija nākotnei

Mūsu galvenais mērķis

Palīdzēt paplašināt stratēģisko lēmumu pieņemšanu EVA galveno klientu un partneru vidū, turpmāk attīstot uz scenārijiem balstītus novērtējumus konkrētās jomās, piemēram, nākotnes perspektīvu komponentu svarīgākajos EVA novērtējumos, veicinot iespēju palielināšanas pasākumus un labāk izmantojot esošos procesus, informāciju un metodes, lai nodrošinātu lietotāju vajadzībām pielāgotus nākotnes variantus.

Analīze

Aizvien plašāk tiek atzīts nākotnes pētījumu un jo īpaši scenāriju nozīmīgums lēmumu pieņemšanā, jo vides problēmu sarežģītums, risku pieaugums un noteiktība kļūst arvien acīmredzamāka.

Savos pirmajos darbības gados EVA koncentrēja savus pūliņus šajā jomā uz to, lai integrētu nākotnes perspektīvu redzējumu savos galvenajos novērtējumos attiecībā uz ES (SOER) un aplūkotu Kopienas vides politikas īstenošanu, izmantojot atstatuma līdz mērķim analīzi. Pēc analīzes, kas bija iekļauta 1999. gada piecgadu stāvokļa un perspektīvu ziņojumā, un pēc regulas grozījumiem EVA tika uzdots integrēt perspektīvu redzējuma komponentu tās novērtējumos.

Attiecīgi EVA darbība tika paplašināta ārpus SOER ziņojumu ietvariem, ietverot arī tematiskās jomas, un ārpus spēkā esošajiem tiesību aktiem un Eiropā esošajām robežām. Pēdējās stratēģijas laikā lielāko daļu darba veidoja plaši novērtēšanas procesi, kas saistījās ar 2005. gada piecgadu stāvokļa un perspektīvu ziņojuma sagatavošanu, kā arī 2007. gada Belgradas konferenci „Vide Eiropai”. Bez tam tika veikts ieguldījums arī ANO Vides programmas Pasaules vides apskata procesā. Turklāt augsti novērtētais scenāriju gatavošanas darbs *PRELUDE* ietvaros plaši demonstrēja scenāriju potenciālās iespējas jautājumu noformulēšanā politikas veidošanas cikla agrīnajos posmos un veidu, kā iesaistīt stratēģisko domāšanu politikas veidošanas procesā.

Rīcība

Mēs sasniegsim savu mērķi:

- turpinot sniegt atbalstu pašreizējiem EVA novērtēšanas procesiem un jo īpaši nākotnes analīzēm *SOER 2010* vajadzībām, kā arī Eiropas ekosistēmu novērtējumam (*Eureca 2012*);
- veicinot scenāriju un tuvākās nākotnes prognozēšanas metožu izmantošanu stratēģisku lēmumu pieņemšanā, izstrādājot vadlīnijas, paraugpraksi un tīmekļa bāzes mācību līdzekļus;
- uzsākot jaunus perspektīvu/scenāriju novērtējumus konkrētās nozarēs, reģionos un tēmās;
- turpinot pētīt scenāriju pašreizējās izmantošanas ietekmi un efektivitāti stratēģisku vides lēmumu pieņemšanā;
- turpinot caur *SEIS* attīstīt informācijas sistēmas attiecībā uz nākotnes perspektīvu informāciju un izstrādāt labāk piemērotus instrumentus nākotnes perspektīvu informācijas pārvaldīšanai, un
- stiprinot sadarbību ar valstīm un pārējiem svarīgākajiem dalībniekiem šajā jomā (piemēram, Vides ĢD, KPC, *Eurostat*) ar nolūku veidot stratēģiskas partnerattiecības ar attiecīgiem zināšanu centriem un pētnieciskām programmām, lai sekmētu resursu palielināšanu, uzlabotu metodoloģiskās pieejas un paplašinātu tās, aptverot arī uzņēmējdarbību un NVO, kur tas ir aktuāli.

4. stratēģijas joma. Informācijas pakalpojumi un komunikācija

Pieprasījums pēc viegli saprotamas jaunākās informācijas ir ievērojami pieaudzis pat 2004.–2008. gada stratēģijas periodā. Šis pieprasījums nāk gan no politisko lēmumu pieņēmēju, gan arī no Eiropas pilsoņu puses, kuri aizvien lielākā mērā vēlas pilnīgu pārredzamību attiecībā uz valsts institūciju sniegto informāciju. Līdztekus tam jauno informācijas tehnoloģiju straujā attīstība nodrošina mūs ar līdzekļiem, kas nodrošina efektīvāku komunikāciju.

Nākamo piecu gadu laikā EVA centīsies nodrošināt Eiropas lēmumu pieņēmējus un pilsoņus ar neatkarīgu informāciju, kura tiem ir nepieciešama, lai varētu izdarīt uz informāciju balstītu izvēli attiecībā uz vidi, kā arī uzlabot vides jautājumu izpratni, sniedzot informāciju pēc iespējas plašākai auditorijai pārskatāmā un saprotamā veidā.

EVA informācijas pakalpojumi un komunikācija balstās uz daudzām Eiropas iniciatīvām, kurās pausts aicinājums EVA sniegt savu atbalstu, tostarp uz Kopīgās vides informācijas sistēmu, *Inspire* direktīvu par telpiskās informācijas sniegšanu, Orhusas konvenciju par piekļuvi vides informācijai un *GMES* — ES tehnisko flagmani, kura mērķis ir uzlabot *in-situ* integrāciju un uz kosmosu balstītu monitoringu.

Stratēģijas īstenošanas gaitā EVA mērķis ir nodrošināt, lai tās tīmekļa vietne kļūtu par visā pasaulē atzītu portālu, kas sniedz savlaicīgu un atbilstīgu vides informāciju par Eiropas vides stāvokli un perspektīvām. Mērķis ir nodrošināt EVA daudzvalodīgo lietotāju sabiedrību ar viegli lasāmiem, ērti lietojamiem un informācijas ziņā konsekvēntiem produktiem un pakalpojumiem.

Šī tīmekļa vietne attīstīsies, no dokumentu uzglabāšanas vietnes pārtopot par interaktīvu vietni un portālu, kas nodrošinās divvirzienu komunikāciju un spēs efektīvi kalpot kā līdzeklis kvalitātes uzlabošanai un vides izglītības izplatīšanai.

Mēs turpināsim pievērst galveno uzmanību regulārai ziņu un jaunumu ievietošanai tīmeklī un pēc iespējas labākai multimediju metožu izmantošanai, lai nodrošinātu maksimālu EVA paziņojumu izplatību un ietekmi.

Darbība šajā stratēģijas jomā notiks divās tēmās:

- **Kopīgā vides informācijas sistēma**
- **Komunikācija**

4.1. Kopīgā vides informācijas sistēma

Mūsu galvenais mērķis

Modernizēt pašreizējās ziņošanas sistēmas, lai izveidotu decentralizētu sistēmu tīklu, kas nodrošina tiešsaistes piekļuvi datiem, kuri tiek pārvaldīti pēc iespējas tuvāk to avotiem, un kas uzlabo informācijas kvalitāti un savlaicīgumu. EVA un Eionet strādās kopā ar Eiropas Komisiju un pārējām starptautiskajām ieinteresētajām personām, lai nodrošinātu šīs sistēmas ieviešanu. EVA to nodrošinās, arī turpmāk balstoties uz ziņošanai izstrādātajām sistēmām un rīkiem (*Reportnet*), jaunajām iniciatīvām saistībā ar e-pārvaldību, Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropā (*Inspire*), *GMES*, Globālo Zemes novērošanu (*GEO*) un Vispasaules Zemes novērošanas sistēmu (*GEOSS*).

Analīze

2008. gada februārī Eiropas Komisija pieņēma paziņojumu, kurā tā ierosina uzlabot, modernizēt un optimizēt pašreizējās vides informācijas sistēmas, izveidojot Eiropas Kopīgo vides informācijas sistēmu (*SEIS*).

SEIS ir izklatīta, integrēta, tīmeklī realizēta informācijas sistēma, kas balstās uz tādu publisku informācijas sniedzēju tīklu, kuri izmanto kopīgus vides datus un informāciju. Tā balstās uz dalībvalstīs un ES iestādēs esošo e-infrastruktūru, sistēmām un pakalpojumiem, jo īpaši tiem, kas atrodas EVA un *Eionet* rīcībā.

Šīs sistēmas mērķis ir labāk sasaistīt visas esošās datu plūsmas un informāciju, kas attiecas uz ES vides politiku un tiesību aktiem, tostarp telpiskās informācijas infrastruktūras ieviešanu Eiropā *Inspire*, ar pārējiem datiem un reāllaika novērojumiem attiecībā uz jaunajām vides prioritātēm, kā arī ar *GMES* sniegtajiem pakalpojumiem. Tā nodrošinās viegli pieejamu informāciju gan politikas veidotājiem, gan arī pilsoņiem. Viens no galvenajiem uzdevumiem būs izstrādāt *SEIS* kā platformu, ko varētu izmantot arī divvirzienu komunikācijai vides jautājumos, proti, ļaujot lietotājiem augšupielādēt informāciju un dalīties ar to ar citiem cilvēkiem gan vietējā, gan globālā līmenī.

Rīcība

Mēs sasniegsim savu mērķi:

- strādājot kopā ar *Eionet*, Eiropas Komisiju (galvenokārt ar Četru grupu un desmit Vides datu centriem) un EVA Eiropas Tematiskajiem centriem, lai nodrošinātu šīs izklidētās kopīgās informācijas sistēmas ieviešanu gan vietējā, gan globālā līmenī, pamatojoties uz savstarpējās sadarbības spēju;
- pakāpeniski pielāgojot *ReportNet* un pārvēršot to par līdzekli, kas atbalsta ierosināto pārskatīto standarta ziņošanas direktīvu un kas paātrina datu pieejamības tiešsaistē procesu;
- koncentrējot uzmanību uz mūsu Eiropas datu pārvaldību, tostarp optimizējot prioritāro datu plūsmas ar *Eionet*, koordinējot *GMES in-situ* komponentu un nodrošinot 5 tematisko vides datu centru vadību, lai nodrošinātu plašu Eiropas vides datu kopumu klāstu dažādajiem lietotājiem piemērotos formātos;
- turpinot attīstīt mūsu telpisko datu infrastruktūru atbilstīgi plānotajiem *Inspire* ieviešanas noteikumiem, lai tā kļūtu par *SEIS* mugurkaulu;
- izstrādājot lietojumprogrammas un pakalpojumus, kas saistīti ar gaisa, jūras un sauszemes vides monitoringu un novērojumiem, izmantojot uzlabotu *in-situ* un uz kosmosu balstītu monitoringu, ko nodrošina *GMES* un *GEO/GEOSS*;
- nodrošinot sistēmas uzturēšanu un pārvaldību, sniedzot augstas kvalitātes 24/7 datus un informācijas pakalpojumus, un
- pastāvīgi pilnveidojot savu EVA tīmekļa vietni kā galveno portālu, kas sniedz savlaicīgu un būtisku informāciju par Eiropas vidi.

4.2. Komunikācija

Mūsu galvenais mērķis

Apkalpot mūsu galvenās Eiropas lēmumu pieņēmēju un ietekmētāju mērķa grupas, vienlaicīgi aptverot tik plašu auditoriju, cik vien iespējams, ciešā sadarbībā ar mūsu institucionālo tīklu visā Eiropā un ar starptautiskiem un valstu plašsaziņas līdzekļiem; aktīvi un atbildīgā veidā propagandēt EVA stratēģiskos ziņojumus, lai veicinātu politiskās un sabiedriskās programmas; izstrādāt vairāk vides izglītojošo materiālu Eiropas pilsoņiem; izveidot efektīvu divvirzienu komunikāciju; iesaistīties dialogā ar mērķa grupām, lai izprastu to informācijas vajadzības; sniegt īsto informāciju īstajā laikā tā, lai tās ietekme būtu maksimāla.

Analīze

Mūsu komunikācijas stratēģija ir dzīvs dokuments, kas paredzēts, lai nodrošinātu Eiropas lēmumu pieņēmējus un pilsoņus ar neatkarīgu informāciju, kura tiem ir nepieciešama, lai varētu izdarīt uz informāciju balstītu izvēli attiecībā uz vidi, uzlabot vides jautājumu izpratni, sniedzot informāciju pēc iespējas plašākai auditorijai pārskatāmā un saprotamā veidā; uzlabot izpratni par vides izglītības nozīmi visā Eiropā, uzlabot Aģentūras un tās tīkla kā galveno savlaicīgas, mērķtiecīgas, būtiskas un ticamas informācijas par Eiropas vidi sniedzēju profilu.

Rīcība

Mēs sasniegsim savu mērķi:

- pielāgojot mūsu darba rezultātus dažādiem mērķiem un auditorijai un izmantojot dažādus kanālus šo rezultātu izplatīšanai;
- apmierinot pieprasījumu pēc īsa un viegli lasāma mūsu rezultātu galvenās informācijas izklāstījuma, kas ir kopīga visu mūsu mērķa grupu – gan ekspertu, gan vispārējās informācijas lietotāju – prasība;
- izdarot ieguldījumus mūsu tīmekļa vietnes multimediju saturā tā, lai tā kļūtu par visā pasaulē atzītu portālu, kas sniedz savlaicīgu un būtisku vides informāciju par Eiropas vides stāvokli un perspektīvām;
- iekļaujot mūsu komunikācijas iniciatīvas vides programmās, ko paredz Eiropas Komisija un Eiropas Parlaments, Ministru padomes prezidējošā valsts un sabiedrības intereses dažādos Eiropas reģionos;
- paplašinot mūsu auditoriju, ietverot tajā jaunus sektorus, kuri ir iesaistīti vides politikas veidošanā, izpētē un izglītībā, un apmierinot to vajadzības pēc vides informācijas, kur tas ir iespējams;
- nostiprinot un paplašinot mūsu mediju tīklu un izmantojot to, lai pastiprinātu mūsu ziņojumu efektu un uzlabotu Aģentūras kā galvenā vides informācijas sniedzēja redzamību;
- veidojot Aģentūrā tiešās komunikācijas programmu, veicinot EVA personāla efektīvu iekšējo komunikāciju un komunikāciju apmācību;
- īstenojot mērķtiecīgāku pieeju plašsaziņas līdzekļiem un izvēloties tos plašsaziņas līdzekļus, ar kuriem mēs vēlamies strādāt, atkarībā no ziņojuma, kuru mēs vēlamies publiskot, un mērķa grupas, kuru mēs vēlamies sasniegt;
- izveidojot īpašus, tīmeklī izvietotus izglītības materiālus;
- stiprinot komunikāciju ar gados jaunāku auditoriju, piesaistot EVA galvenās ziņas dažādiem materiāliem, kuri ir piemēroti bērniem un plašākiem izglītojošiem nolūkiem; un
- sekojot mūsu darbības efektivitātei, lai nodrošinātu divvirzienu komunikāciju un dialogu.

Budžeta prognoze

Budžets			
Gads	ES pamatlīdzekļi	Ārpus ES valstu iemaksas	Kopējais budžets
2009	34 560 000	5 067 000	39 627 000
2010	35 251 000	5 101 173	40 352 173
2011	35 956 020	5 135 976	41 091 996
2012	36 675 140	5 171 415	41 846 555
2013	37 408 643	5 207 500	42 616 144

Darbinieki	
Gads	Kopējais oficiāli noteiktais darbinieku skaits
2009	178
2010	183
2011	183
2012	183
2013	183

Ierobežošie nosacījumi un pieņēmumi budžeta sakarā

- Eiropas pamatlīdzekļu palielinājums par 2 %.
- Kopējā budžetā nav iekļauti īpašiem mērķiem iezīmētie ieņēmumi no citiem ĢD: tie ir 3 miljoni EUR no *GMES* (2009.–2012. g.) un 5 miljoni EUR no *ENP* (2009.–2012. g.).
- Laika periodam no 2010. gada līdz 2013. gadam ir iekļauti 5 papildu līgumdarbinieki *GMES* vajadzībām.

Eiropas Vides aģentūra

**EVA stratēģija 2009.–2013. gadam
Daudzgažu darba programma**

Luksemburga, Eiropas Kopienu Oficiālo publikāciju birojs

2009 — 42 lpp. — 21 x 29,7 cm

ISBN 978-92-9213-016-9

DOI 10.2800/15335

European Environment Agency
Kongens Nytorv 6
1050 Copenhagen K
Denmark

Tel.: +45 33 36 71 00
Fakss: +45 33 36 71 99

Tīmeklis: eea.europa.eu
Uzziņas: eea.europa.eu/enquiries

